

ጦርነቱ የአፍሪካውያን ሳይሆን የአሜሪካና የአውሮፓ ጦርነት ነው!

- ሻለቃ ዳዊት በቅርቡ በተለያዩ የአፍሪካ አገሮች ስለሚካሄደው ጦርነትና ስለ ኢኮኖሚ ዕድገት ለሰጠው ሀተታ መልስ -

ፈቃዱ በቀለ (ዶ/ር)
ህዳር 21፣ 2017

መግቢያ

ሻለቃ ዳዊት ብቻ ሳይሆን እንደሱ ተመሳሳይ አስተሳሰብ ያላቸው ምሁራን በተለያዩ ወቅት የዓለም አቀፍንም ሆነ የአገራችንን ፖለቲካ በሚመለከት በጽሁፍ መልክ አስተያየታቸውን ይሰጣሉ። በአቀራረባቸውም አንዳንድ የዋህ ኢትዮጵያውያንን ቀልብ የሳቡና አገር ወዳድ ኢትዮጵያውን ናቸው እስከማለት አድርገዋል። ይሁንና አንባቢው እነዚህ ምሁራን የሚሰጡትን አስተያየትና ሀተታ ለመረዳት የፍልስፍናቸውን፣ የቲዎሪያቸውንና የሳይንሳቸውን መሰረት ይጠይቅ አይጠይቅ እንደሆነ ለማወቅ አስቸጋሪ ነው። አብዛኛውን ጊዜ አንዳንድ ጽሁፎች በጥሩ የእንግሊዘኛም ሆነ የአማርኛ ቋንቋ ተጠናቅረው በሚቀርቡበት ጊዜ አንባቢው የይዘታቸውንና የሀተታዎችን የኢንፎርሜሽን ምንጭ ሳይመረምር ዝም ብሎ በመቀበል ትክክል ናቸው ብሎ ይደመድማል። እንደምክታተሉ ከሆነ አብዛኛዎቹ አንባቢዎች እንደዚህ ዐይነቱን የሻለቃ ዳዊትን የመሳሰሉ ጽሁፎች ውስጣዊ ይዘት ለመመርመርና በተመሳሳይ አርዕስት ላይ ከሚጽፉ፣ ይሁንና ደግሞ በተለየ መልክ ከሚያቀርቡ ሰዎች ጋር የማወዳደር ጊዜና ገት ስለሌላቸው ከአንድ ወገን ብቻ የሚመጣውን ኢንፎርሜሽን አንብበው ትክክል ነው ብለው በመቀበል አላስፈላጊ ድምደማ ላይ ይደርሳሉ።

እንደምክታተሉ በዓለም አቀፍ ደረጃ ኢንፎርሜሽኖች በየደቂቃውና በየሰዓታቱ ይወጣሉ። እንደዚሁም በየቀናትና በየወራቱ ሰፊ ያሉ ሀተታዎች ይቀርባሉ። አብዛኛዎቹ በግልጽ የምናያቸውና የምናነባቸው ኢንፎርሜሽኖች ግን የተወሰነ አስተሳሰብን የሚያንጸባርቁና፣ አብዛኛዎችም ዕውነት ያልሆኑ ወይም ደግሞ በትንሹ ስውነትን “ዕውነትን” ያዘሉ ናቸው። የሚንጸባረቁትም ኢንፎርሜሽኖች በዓለም አቀፍ ደረጃ የተዘረጋውን የአገዛዝ ሰንሰለት ርዕይ የሚያስተጋቡና ሌሎችን ይህንን እየተጸረሩ የሚቀርቡ ሀተታዎችን የኮንትራሲ አቀራረቦች ናቸው በማለት የሚያጥላሉ ናቸው። እንደዚህ ዓይነቱ የሰውን ጭንቅላት ለመያዝና በአንድ የታሪክ ወቅት የተዘረጋን የአገዛዝ ሰንሰለትና ርዕዮተ-ዓለምን ሰፊ ህዝብ ትክክል ነው ብሎ እንዲያምን ለማድረግ ፕሮፖጋንዳ መንገድ የተጀመረው ከሶስት ሺህ ዓመት ጀምሮ ነው። በታሪክ ውስጥ በተለያዩ ኤፖክ የበላይነትን የተቀዳጁ ኃይሎች አይ በሰበካ ካሊያም በጉልብት በማሳመን የስልጣን ዘመናቸውን ለማራዘም የሞከሩበት ጊዜ በታሪክ ማህደር ውስጥ በሰፊው ተመዝግቧል። በተለይም ከ6ኛው እስከ 15ኛው ክፍለ-ዘመን ድረስ የካቶሊክ ሃይማኖት የበላይነትን በተቀዳጀበት ዘመን ሌሎች ሳይንሳዊና ፍልስፍናዊ መሰረት ያላቸውን አስተሳሰቦችም ሆነ ሀተታዎች እንዳይራቡ ከፍተኛ ቁጥጥር ይደረግ እንደነበረና፣ ይህንን የጣሱ ምሁራን እንደሚቃጠሉና ወደ እስርቤትም እንደሚከተቱ የታወቀ ጉዳይ ነበር። ይሁንና ግን የተቀሩት ኃይሎች በጊዜው ይደረግባቸው የነበረውን ጫናና ክትትል ባለመፍራትና ከሳይንስና ከፍልስፍና አንፃር ለሀቀኛው መንገድ በመታገላቸው የካቶሊክን የሮዕዮተ-ዓለም የበላይነት በመስበር የሳይንስ ጮራን በማንፀባረቅ ይኸው ሁላችንም የዘመኑ ስልጣኔ ባላቤቶችና ተጠቃሚዎች ለመሆን በቅተናል። በዚያን ዘመንና በኋላም ጭፍን ዕምነት ሳይሆን በምርምር ላይ የተመሰረተ ሳይንሳዊ ግኝት ተግባራዊ እንዲሆን እልክ አስጨራሽ ትግል ባይደረግ ኖሮ የሰው ልጅ ለብዙ መቶ ዓመታት በጨለማ ዓለም ውስጥ ሊኖር እንደሚችል መገመቱ ከባድ አይደለም። በዘመናችንም እንደ ጁሊያን አሳንጅ የመሰለው ኢንቬስቲጋቲቭ ጋዜጠኛና የኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ ምሁር ለህይወቱ ሳይፈራ ሲአይ ኤና ፔንታጎን እንዲሁም የእንግሊዙ የስለላ ድርጅት የፈጸሙትንና የሚፈጸሙትን አስቃቂ ወንጀሎች ጉዳቸውን ባያወጣና ለዓለም ህዝብ ባያሳውቅ ኖሮ ከዚያ በላይ ሌላ ወንጀል ሊሰሩ ይችሉ ነበር። በዚህ ዐይነቱ ደፋርና ሰብአዊ ተግባሩ ክትትል ስለሚደረግበትና ገና የምሰራው ብዙ ስራ አለ ብሎ በማሰቡ ከሶስት ዓመት በላይ ለንደን የሚገኘው የኢኳይር ኤምባሲ ውስጥ ከጸሀይ ተገልጎ መሸጎ ይኖራል ። ኤድዋርድ ስኖውደንም በውሸት ፕሮፖጋንዳ ከምታለል ይልቅ ሞቴን እመርጣለሁ ብሎ ለህሊናው ብቻ በመገዛት በብዙ ሚሊዮን የሚቆጠሩ ዶኩሜንቶችን ይዞ በመውጣትና ለጋዜጠኞች በመስጠት የሲአይ ኤንና የፔንታጎንን ርኩስ ተግባር እንድናውቀው ማድረጉ የዚህ ዐይነቱ የኢንፎርሜሽንን የበላይነት የማግኘት አንደኛው ትግል ነው።

በዛሬውም ወቅት ይህንን የመሰለውን የኢንፎርሜሽን የበላይነት ለመቀዳጀትና ዘለዓለማዊ ለማድረግ አሜሪካንና ግብረአበሮቹ የማያሰራጩት የውሸት ፕሮፖጋንዳ የለም። እነሱ ከደሙ ንጹህ እንደሆኑ፣ በዓለም አቀፍ ደረጃ የሚካሄደው ውዝግብና ጦርነት ወይም የህዝቦች መፈናቀል እጃቸው እንደሌለብት፣ ሲጠየቁ ብቻ ሄደው ሁኔታውን ገብ ለማድረግ እንደሚጥሩ ነው የዋሁን የዓለም ህዝብ ለማሳመን የሚሞክሩት። ከዚህ ስንሳሳ ሻለቃ ዳዊትና ሌሎች በየጊዜው ለድህረ-ገጾች የሚጽፉ ኢትዮጵያውያን ምሁራን የዚህ ዐይነቱ የተሳሳተ ኢንፎርሜሽን ሰለባዎች ለመሆናቸው በቀላሉ መረዳት ይቻላል። ይህ ብቻ ሳይሆን ልክ እንደጥንቷ አቴን የሶፊስቶች ዘመን የገዢውን መደብ ጥቅም የሚያስጠብቁና ትክክልም ነው ብለው በማመን የሚያስተጋቡና እንደንቀበላቸውም መከራ የሚያደርጉ ናቸው። ስለሆነም የሚያቀርቡትን ኢንፎርሜሽኖች በትክክለኛው መነጽር የመመርመሩ ጉዳይ ደግሞ የኛ ኃላፊነታና የሞራል ግዴታ ይሆናል ማለት ነው። እንደዚህ ዐይነቱን የውሸት ቅስቀሳና አስተሳሰብ ዝም ብለን የምናይ ወይም የምናልፍ ከሆነ ደግሞ ከወንጀል ነጻ አለመሆናችን ብቻ ሳይሆን፣ ህዝባችን ከድህነትና ከጭቆና አገዛዝ ለመላቀቅ የሚያደርገውን ውስብስብና እልክ አስጨራሽ ትግል እንዲከላሽ አስተዋፅዖ እንደማድረግ ይቆጠራል። ከዚህ በመነሳት ትክክለኛ ነው ብዬ የማምንበትን ኢንፎርሜሽን የማቅረብ ሞራላዊና ታሪካዊ ግዴታ አለብኝ።

አስቸጋሪው የአፍሪካ የህብረተሰብ ታሪክ አወቃቀር!

ዛሬ በተለያዩ የአፍሪካ አገሮችም ሆነ በኢራቅ፣ በሶሪያና በሊቢያ የሚካሄዱትን ጦርነቶች ለመረዳት የግዴታ የታሪክን ማህደር ማገላበጥ ያስፈልጋል። ወደ ኋላ ተጉዘን የነገሮችን አመጣጥ ለመረዳት እስካልቻልን ድረስ ዛሬ በአፍሪካ ውስጥ የሚካሄዱትን ጦርነቶች ለመቀበል የምንቃጠው አክራሪዎች እንደጠነሰሱት፣ የህብረተሰብ ታሪክ አወቃቀር ችግር እንዳይደለና፣ ፈረንጆች የጂ ኦ ፖለቲካ ጥቅም ትግል ነው የሚሉት ነገር እንደሌለበት አድርገን ነው የምንረዳው ወይም አምነን የምንቀበለው። የአስራሰባተኛው ክፍለ-ዘመን ጀርመናዊው ፈላስፋ፣ ሳይንቲስት፣ የቲዎሎጂ ምሁር፣ የህግ አዋቂና ዲፕሎማት የነበረው ጎትፍሪድ ዊልሄልም ላይብኒዝ እንደሚለው ለአንድ ነገር መከሰት አንድ ምክንያት ወይም መነሻ መኖር አለበት፤ አንድ ነገር ካለበቁ ምክንያት ሊፈጠር በፍጹም አይችልም እንደሚለው ዛሬ በብዙ አፍሪካ አገሮች የሚካሄደው ጦርነት እንዲያው አክራሪዎች ዝም ብለው በዕብድነት መንፈስ የጀመሩት ሳይሆን የራሱ የሆነ በቂ ምክንያት አለው። ከረጅም ጊዜ ጀምሮ በተለያዩ የአፍሪካ አገሮች የሚካሄዱት ጦርነቶች በስተጀርባ በተለይም የውጭ ኃይሎች ከፍተኛውን ሚና እንደሚጫወቱና፣ አርቀው ማሰብ የማይችሉ ኃይሎችን በጥቅም እየገዙ ህዝብን በጎሳና በሃይማኖት አሳቦ ርስ በርሱ እንዲበላላ የማይሸርቡት ተንኮል የለም። ይህም ማለት፣ አብዛኛዎች የአፍሪካ አገሮች ለስሙ የፖለቲካ ነፃነትን ቢቀዳጁም፣ በሚሸረብባቸው ተንኮልና በሚያካሂዱትም ጦርነት የተነሳ ማከናወን የሚገባቸውን ህብረተሰብአዊ ተግባር እንዳያከናውኑ ታግደዋል። ስለሆነም አብዛኛዎቹ የምዕራብ አውሮፓ አገሮች ቢያንስ ባለፉት 70 ዓመታት ሰላም አግኝተው ወደ ውስጥ በሳይንስና በቴክኖሎጂ፣ እንዲሁም በማኑፋክቲር እየታገዙ ሰፊ ያለና የተወሳሰበ ህብረተሰብ መገንባት ሲችሉና በዚያው መጠንም ዓለምን በቁጥጥራቸው ውስጥ ሲያደርጉ የአፍሪካ አገሮች ይህን ዐይነቱን የሰላም ዕድል ባለማግኘታቸው ያላቸውን የጥሬ ሀብትና የሰው ኃይል በማንቀሳቀስ ጠንካራ ኢኮኖሚና ህብረተሰብ መገንባት አልቻሉም። እንደሚታወቀው ለአንድ አገር ኢኮኖሚ ዕድገትና ጤናማ የሆነ ህብረተሰብ ለመመስረት በሁሉም አቅጣጫ ውስጣዊ ሰላም መኖር አለበት። በአንድ አገር ውስጥ ያለ ህዝብ አዳዲስ ቴክኖሎጂዎችን ለመፍጠርና ለምርት ሂደት ተጠቃሚ ለማድረግ የግዴታ በሁሉም መልክ የሚገለጽ መንፈሳዊ ነፃነት ማግኘት አለበት። ሰላም በሌለበትና መንፍሳዊ ነፃነት ባልሰፈነበት አገር ስለኢኮኖሚ ዕድገትና ስለህብረተሰብ አወቃቀር ወይም ግንባታ በፍጹም ማውራት አይቻልምና።

ወደ ኋላ ዞር ብለን ስንመለከት ከሌሎች አገሮችና አህጉሮች ጋር ሲወዳደር እንደ አፍሪካ የተሰረረ ወይም ጦርነት የታወጀበት አህጉር በፍጹም የለም። በመጀመሪያ ደረጃ በ15ኛው ክፍለ-ዘመን በባሪያ ንግድ የተነሳ ቢያንስ ከ30-60 ሚሊዮን፣ አንዳንድ ጥናቶች እንደሚያመለክቱት ደግሞ እስከ 90 ሚሊዮን የሚደርስ ጥቁር አፍሪካዊ እየተጋዘ ወደ ምዕራብ አውሮፓና ወደ ላቲን አሜሪካ አገሮች እንደተጓዘ ይታወቃል። በዚህ አማካይነት እስከዚያን ጊዜ ድረስ ዳብሮ የነበረውና በመስፋፋት ላይ የሚገኘው የሰራ-ክፍፍልና የህብረተሰብ አወቃቀር ድምጥማጡ እንዲጠፋ ይደረጋል። በመተሳሰርና በመጠናከር ላይ ይገኝ የነበረው ህብረተሰብአዊ ግኑኝነት በባሪያ ንግድ የተነሳ ይበጣጠሳል። በተጨማሪም በማደግ ላይ የነበረው ከላይ ወደ ታች የስልጣን ተዋረድና የሰራ-ክፍፍል እንዳለ ይደመሰሳል። በጊዜው በዚህ ዐይነቱ የሰውን ልጅ እንደከበት እየነዱ መውሰድ ጠቅላላውን ጥቁር

ህዝብ የሚመለከት ሳይሆን ሊሰራ የሚችለውንና በተለያዩ የሙያ ዘርፍ ተሰማርቶ ህብርተሰብአዊ ሀብት ለማዳበር የሚችለውን የሰው ኃይል የሚመለከት ነበር። በዚህም ምክንያት የተነሳ እዚያው የቀረው ሌላው ጥቁር አፍሪካዊ፣ አብዛኛዎቹ ሽማግሌዎችና ሊሰሩ የማይችሉ ስለነበሩ ሁሉ ነገር ይዘበራረቅባቸዋል። አዲስ ስርዓትም መፍጠር ይሳናቸዋል። በ19ኛው ክፍለ-ዘመን የቅኝ አገዛዝ ሲስፋፋ ለዚህ ዐይነቱ የህብረተሰብ ዕድገት መጨናገፍ የባሰውን ጥልቀት በመስጠት የህብረተሰብን ህግ ማዘበራረቅ ተቻለ። የአፍሪካ ገበሬዎችና አንጥረኞች እንዲሁም በንግድ ስራ ተሰማርተው ይንቀሳቀሱ የነበሩ ለአውሮፓ ኢንዱስትሪ የሚሆን የጥሬ-ሀብትና የእርሻ ምርት ውጤቶችን ብቻ እንዲያመርቱ በመገደዳቸው ወደ ውስጥ ሰፊ ያለ በስራ-ክፍፍል ላይ የተመሰረተ የምርት ክንውን ላይ እንዳይሰማሩ ታገዱ። በዚህም ምክንያት ወደ ውስጥ የገበያ ኢኮኖሚ እንዳይዳብርና እንዳይስፋፋ ታገደ። አዳም ስሚዝ እንደሚለው ለገበያ ኢኮኖሚ ማደግና መዳበር የግዴታ የተለያዩ ምርት በተለያዩ ሙያተኞች መመረት ያለበት ጉዳይ ብቻ ሳይሆን፣ ለገበያ ኢኮኖሚ ማደግ የገበያውም ስፋት እጅግ ወሳኝ እንደሆነ ነው። በተጨማሪም ለምርት ማምረቻ የሚያገለግሉ ማሸነፊዎች እየተመረቱ መቅረብ አለባቸው። የማምረቻ መሳሪያዎች በብዛትና በዐይነት ሊመረቱ የሚችሉት ደግሞ በህብረተሰብ ውስጥ ነፃ ውድድር ሲኖር ብቻ ነው። ከላይ በተዘረዘሩት ቅድመ-ሁኔታዎች አማካይነት ብቻ ነው የገበያ ኢኮኖሚ በዐይነትም ሆነ በስፋት ማደግና አንድን ህብረተሰብ ማያያዝ የሚችለው። በተጨማሪም ለገበያ ኢኮኖሚ ማደግ የሰውን ኃይልና የጥሬ-ሀብትን ለማንቀሳቀስ የሚችል በየጊዜው እየተሻሻለ የሚሄድ ሰፊ ያለ ኢንስቲትዩሽን በየቦታው መኖር አለበት። ከዚህም ባሻገር ለገበያ ኢኮኖሚ ማደግና ለቴክኖሎጂ ምጥቀት ዘመናዊ የሆነና የተቀላጠፈ የመንግስት አወቃቀርም ወሳኝ ሚናን እንደሚጫወት የታወቀ ጉዳይ ነው። ከዚህም ሌላ ቀስ በቀስ ዕውቀትና የማኑፋክቱር ክንዋኔ ኢንስቲትዩሽንና መሆንና በመንግስት መደገፍ አለባቸው። የባሪያ ንግድና የቅኝ አገዛዝ ይህንን ዐይነቱን ውስጣዊ ሂደት(Evolutionary Process) ነው ማጨናገፍ የቻሉት። በባሪያ ንግድ የተሰማሩና ቅኝ ግዛትን ያስፋፉ የምዕራብ አውሮፓ አገሮች የአፍሪካን አገሮች ህብረተሰብአዊ አወቃቀር በማዘበራረቅ እስከዛሬ ድረስ ሊላቀቁ ያልቻሉትን በሽታ ነው ጥለው የሄዱት። ከዚህ ስንሳ አውሮፓውያን በአፍሪካ ላይ ያደረጉት ወረራና ዛሬም የሚያካሂዱት ጦርነትና በተለያዩ መልክ ጣልቃ መግባትና መንግስታትንና ህብረተሰብን ማዋከብ ጤናማ የሆነን የህብረተሰብን አወቃቀርና የአገር ግንባታን ህግ የሚጸረር ነው። ዘለዓለማቸውን በድህነት ዓለም እንዲኖሩ የሚያደርጋቸውና የጥሬ-ሀብታቸውም እንዲዘረፍ የሚጋብዝ ነው።

ከ1960ዎቹ መጀመሪያ ጀምሮ አብዛኛዎቹ የአፍሪካ አገሮች ነፃነትን ተቀዳጁ ከተባለበት ጊዜ ጀምሮ እንደምዕራብ አውሮፓ አገሮች መነሻ አድርገው የሚጓዙበት መሰረት አልነበራቸውም። የየመንግስታቱ መኪናዎችም በቅኝ ግዛት አስተዳደር የተገነቡና ለአውሮፓውያን ዘረፋ እንዲያመቹ ሆነው በመዘጋጀታቸው የተነሳ በቂ ዕውቀትና የሰው ኃይል አልነበራቸውም። በአንጻሩ ግን አብዛኛዎቹ የምዕራብ አውሮፓ አገሮች ቢያንስ የአራት መቶ ዐመት የህብረተሰብና የህብረ-ብሄር አገናብ ልምድና ታሪክ ነበራቸው። አገሮቻቸውም ከውጭ በውጭ ኃይል በመወረር ባለመረበሹ በተለይም ከሰላሳኛው ዓመት ጦርነት በኋላ በ1648 ዓ.ም ጀምሮ አብዛኛዎቹ የምዕራብ አውሮፓ አገሮች አገሮቻቸውን በጸና መሰረት ላይ የመገንባት ዕድል ነው ያገጠማቸው። በተለይም የመርከንታሊዝምን የኢኮኖሚ ፖሊሲ ተግባራዊ በማድረግ በማኑፋክቱር ላይ የተመሰረተ ሰፊ ያለ ለገበያ ኢኮኖሚ የሚያመች ሁለንታዊ የሆነ የኢኮኖሚ ፖሊሲ ነው የተከተሉት። ስለሆነም የኢኮኖሚ ዕድገትን ለማፋጠን የነቁ ኃይሎችን በሃሳብ፣ በዕገዳ ፖሊሲ(Protectionism) በቅናሽ ብድርና በማደግ ላይ ይገኙ የነበሩ ኢንዱስትሪዎችን(Infant Industries) በደመገፍና በመንከባከብ፣ እንዲሁም በመረባረብ ነው ብሄራዊ ኢኮኖሚ(National Economy) ለመገንባት የቻሉት። እንደሚታወቀው ኢኮኖሚ በዐይነትና በብዛት ሊያድግ የሚችለው በደንብ የታቀዱ ከተማዎችና መንደሮች፣ እንዲሁም ካፒታልን፣ ዕቃንና የሰውን ኃይል ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ ለማመላለስ የሚያስችል የመገናኛ መንገድ ሲኖር ብቻ ስለሆነ፣ በጊዜው የመንግስታት ዋናውና ተቀዳሚው ተግባር በእነዚህ ነገሮች ላይ መረባረብ ነበር። በዚህ መልክ ከ16ኛው ክፍለ-ዘመን ጀምሮ በአውሮፓ ምድር ውስጥ ብቅ ያሉት የተገለጸላቸው የፍጹም ሞናርኪዎች(Enlightened Absolute Monarchies) ለከበርቱ መደብና ለካፒታሊዝም ማደግ ከፍተኛ አስተዋፅዖ ማበርከት ችለዋል ማለት ይቻላል። እንደዚህ ዐይነቱ ቅድመ-ሁኔታ ባይነጠፍ ኖሮ አዳም ስሚዝ እንደሚለን በረቀቀው እጅ ብቻ ካፒታሊዝም ማደግ ባልቻለ ነበር። ወደ አፍሪካ ስንመጣ ግን አፍሪካ አንዳችም የዕረፍት ጊዜ ያለማግኘቷ ብቻ ሳይሆን፣ ካፒታሊዝም ዓለም አቀፋዊ ባህርይ ሲይዝና የተወሳሰቡ የብዝሃ መሳሪያዎችን ሲያዳብር የአፍሪካን ኤሊት ጭንቅላት የሚቆጣጠርበት የርዕዮተ-ዓለምና የዕውቀት ቴክኒኮችን በማዳበር በቁጥጥሩ ስር ማዋል ችሏል። ስለሆነም አብዛኛዎቹ የአፍሪካ አገሮች ነፃነትን ተቀዳጁ ከተባለ በኋላ በገበያ ኢኮኖሚ እየተሳበሰ ህብረተሰብአዊ ሀብት ለማዳበር የሚያስችል የኢኮኖሚ ፖሊሲ እንዳይከተሉ በመገዳደቸው

የግዴታ በአንድና በሁለት የጥሬ ሀብት ላይ ብቻ በመመካት የባሰ ጥገኛ ለመሆን በቁ። ከዚህ ዐይነቱ ጥገኝነት ለመላቀቅ ቆርጠው የተነሱ እንደነ ፕሬዚደንት ክዋሚ ንክሩማ፣ ፓትሪስ ሉሙምባ፣ ሚልተን አቦቴ፣ የኋላ ኋላ ደግሞ ሳንካራ ክትትል ስልተደረገባቸውና የመጨረሻ መጨረሻም እንዲገደሉ በመደረጋቸው ያሰቡትን ህብረተሰብን በጤናማ መሰረት ላይ የመገንባቱ ህልማቸው ተጨናገፈባቸው። ከ1960ዎቹ መጀመሪያ ጀምሮ በተለያዩ የአፍሪካ አገሮች ውስጥ ቢያንስ ከሰባ በላይ የሚሆኑ የመንግስት ግልበጣዎችና የመንግስት ግልበጥ መከራዎች ተካሂደዋል። አገዛዞች እንዲከረባቡ ተደርገዋል። ስላምና መረጋጋት እንዳይኖርና አንዱ ሌላውን እየተጠራጠረ እንዲኖር ተደርጓል። ከመጀመሪያው ትውልድ በኋላ ስልጣንን የጨበጡት አዳዲስ መሪዎች ደግሞ በምዕራቡ የሰለላ ድርጅት የሰለጠኑና፣ የየመንግስታቱም መኪናዎች ቴክኖክራሲያዊ ዕውቀት ባላቸው ሰዎች ስለተሰገሱ አንድ መንግስት መስራት ያለበትን ህብረተሰብን የመገንባት ጉዳይ ተግባራዊ እንዳይሆን ተደረገ። በዚያው መጠንም የአፍሪካ አገዛዞች በዓለም አገዛዝ የጭቆናና የብዝበዛ ሰንሰለት ውስጥ እንዲካተቱ በመደረጋቸው ወደ ውስጥ ኢኮኖሚያቸውን ከመገንባትና በሳይንስ፣ በቴክኖሎጂና በማኑፋክቸር ላይ የተመሰረተ ማህበረሰብ ከማዳበር ይልቅ የምዕራብ አውሮፓንና የአሜሪካንን ዕድገት አጋዥ እንዲሆኑ ለመደረግ በቅተዋል። የጥሬ-ሀብት እንዲበዘበዝ፣ ወደ ውጭ ከሚሸጠው የጥሬ-ሀብት ከሚገኘው ገንዘብ ውስጥ የተወሰነውን የውጭ አገር ባንክ እንዲቀመጥና የካፒታሊስት አገሮችን ባንክ እንዲደልቡ ለማድረግ ሲቻል፣ በዚያውም መጠንም ከውስጥ ወደ ውጭ የሀብት ሽሽት(Capital flight) እንዲካሄድ በመደረጉ የአፍሪካ አገሮች መፈናፈኛ እንዳያገኙ ለማድረግ ተችሏል። ይህ ብቻ ሳይሆን ባልተስተካከለ ንግድ(Unequal Exchange) በዕዳ በመጠመድና የወለድ ወለድ በመክፈል አብዛኛዎቹ የአፍሪካ አገሮች በተለያዩ መሳሪያዎች እንዲራቁቱ ተደረጉ። በተለያዩ ጊዜያት በገበያ የኢኮኖሚ ስም የሚወጡ የኒዎ-ሊበራል የኢኮኖሚ ፖሊሲዎች በሙሉ የአፍሪካ አገሮችን ሁኔታ የባሰውት የሚያዘበራርቁ፣ ሀብት እንዲባክን የሚያደርጉና፣ በዚያው መጠንም የተወሰነውን የህብረተሰብ ክፍል በማደለብ የፖለቲካና የኢኮኖሚ ኤሊቱ በህዝቡ ላይ አጠቃላይ የሆነ ጦርነትና የባህል ውድመት እንዲያደርግ ተገደደ።

ስለሆነም ይህ ዐይነቱ ተጓትቶ እዚህ የደረሰ አገሮችን ወደ ኋላ የሚጎትት፣ ወይም ደግሞ እዚያው በዚያው እየተንደፋደፉ የሚያስቀራቸው መንግስታዊ አወቃቀርና የኢኮኖሚ ፖሊሲ በተለያዩ የአፍሪካ አገሮች ውስጥ የተዘበራረቁ፣ ግን ደግሞ ለብሄራዊ ሀብት መዳበርና ለብሄራዊ ኢኮኖሚ መገንባት የሚያመቹ ተሰበጣጥረው የሚካሄዱ የኢኮኖሚ ክንዋኔዎች እንደ አሸን እንዲፈልቁ ተደረጉ። እነዚህ የኢኮኖሚ ዘርፎች ኢንፎርሜሽን ሲክተርና ከእጅ ወደ አፍ የኢኮኖሚ ክንዋኔ በመባል የሚታወቁ ሲሆን በመሰረቱ የካፒታሊዝምን ህግ ተከትለው የሚያደጉ የኢኮኖሚ ክንዋኔዎች አይደሉም። በመሆኑም ለቴክኖሎጂዎች ዕድገት፣ ለመዋዕለ-ነዋይ ክንዋኔ፣ ለነፃ ውድድር፣ ለስራ መስክ መከፈት በፍጹም የሚያመቹ አይደሉም። በአንድ አገር ውስጥ በተለያዩ ከተማዎች ውስጥ ከመስፋፋታቸውም የተነሳ ራሳቸውም ድህነትን ቀራፊ ከመሆን ይልቅ የድህነት ምንጭ ሊሆኑ በቁ። በዚህም የተነሳ ባህላዊ ዕድገትና የፈጠራ ስራ ሊዳብሩ በፍጹም አልቻሉም። በዚህ ዐይነቱ ውጥንቅጡ በወጣ ሁኔታ ውስጥ በኒዎ-ሊበራሊዝም ላይ የተመሰረተ የኢኮኖሚ ፖሊሲ ተግባራዊ በሚሆንበት ጊዜ እነዚህን ነገሮች የባሰውት ነው የሚያዘበራርቀው። በተለይም ከኒዎ-ሊበራል የኢኮኖሚ ፖሊሲ ጋር ተጎትተው የሚመጡ እንደ ግሎባላይዥኒዥና የነፃ ንግድ የመሳሰሉት የአገሮችን የማምረት ኃይል በከፍተኛ ደረጃ የሚቀንሱና፣ ከተማዎችም እንዲዘረከረኩ የሚያደርጉ ናቸው። ይህ በራሱ ደግሞ የሱተኛ አዳሪዎችንና፣ በተለያዩ መልክ የሚገልጹ የብልግና ተግባርና ሽፍጠኝነት እንዲስፋፋ ነው የሚያደርገው። ይህም ማለት በተለይም ባለፉት 40 ዓመታት ካፒታሊዝም በተለያዩ አገሮች ሲስፋፋ መልዕክቱ ወይም ዋናው ተግባሩ በየአገሮች ውስጥ የተስተካከለ ዕድገትንና፣ በሳይንስና በቴክኖሎጂ ላይ የተመሰረተ ስልጣንና የባህል ተሃድሶ ማምጣት ሳይሆን የባህል ውድቀትንና የአገሮችን መዘበራረቅንና መፈረካከስን ነው ያስከተለው።

ይህ በራሱ ደግሞ በተለያዩ የአፍሪካ አገሮች ውስጥ ዘራፊና አምባገነናዊ የሆኑ፣ በአንዳንድ አገሮች ደግሞ ፈሺሽታዊ የሆኑ አገዛዞች- የዛሬውን የወያኔን ፈሺሽታዊ አገዛዝ ማንገዘብ አስፈላጊ ነው- ብቅ እንዲሉና እንዲጠናከሩ አስቻላቸው። የመንግስትን ሚና ያልተረዱ አንድ ወጥ መንግስታት፣(one party rule) ወይም ደግሞ በምርጫ ስልጣንን የሚይዙና፣ ህገ-መንግስቶቻቸው እንደገና በመጻፍ የስልጣን ዘመናቸውን የሚያራዝሙ የመንግስትን መኪናና ፖለቲካን ወደ ግል-ሀብትነት በመለወጥ የየአገሮቻቸውን ሀብት እንዲዘርፉና ወደ ውጭ እንዲያወጡ ሲያስቻላቸው፣ (Predatory States)፣ በዚያው መጠንም ህዝቦቻቸውን በማድኸየትና የህሊናና የአካባቢ ውድመት በማድረስ ህዝቦቻቸውን አቅሙ-ቢስ ማድረጋቸው ብቻ ሳይሆን ተከታታይ ትውልድ መሰረት አድርጎ ሊንዘበት የሚችል መሰረት ጥለው ማለፍ እንዳይችሉ ተደረጉ። በዚህ ዐይነቱ የሀብት ዘረፋና

አገሮችን ማዘበራረቅ፣ እንደ ተራድዖ ድርጅት(NGOs) የመሳሰሉት፣ በጥሬ-ሀብት ማውጣት የሰለጠኑ ትላልቅ የምዕራብ አውሮፓና የአሜሪካ እንዲሁም የካናዳና የአውስትራሊያ ኩባንያዎች፣ ምክር ሰጭ ነን ባይ ድርጅቶችና፣(Consulting Companies) በኒዎ-ሊበራል የኢኮኖሚ ስልት የሰለጠኑና በሙስና ውስጥ የዘፈቁ የየአገሩ ኤሌቶች በመመሰጠር የአፍሪካን ሀብት እየዘረፉና ህዝብን እያደከሱ ነው። እንደ ሲኦይ ኤ፣(C.I.A) ሞላድና የእንግሊዙ የስለላ ድርጅት በየአካባቢው የዚህ ወይም የዚያ ጎሳ አባል ነኝ የሚለውን ምስኪን ህዝብ እያሰለጠኑና ርስ በርሱ እንዲዋጋ በማድረግና፣ በዚያው መጠንም ስትራቴጂ የሆኑ የጥሬ-ሀብቶችን ቆፍረው በማውጣትና ወደ ውጭ በመላክ አፍሪካ በፍጹም እንዳንተሰራራ ለማድረግ በቁ። ይህንን የአፍሪካ ዘረፋ በሚመለከት ከአንድ ዓመት በፊት በእግሊዛዊው ቶም በርጊስ(Tom Burgis) የተጻፈውን የአፍሪካን ሀብት ዘረፋ(The Looting Machine) የሚባለውን መጽሀፍ መመልከቱ በጣም ጠቃሚ ነው።

በብዙ የአፍሪካ አገሮች ውስጥ ያለው ትልቁ ችግር ይህ ዐይነቱን በየአገሩ መንግስታትና በዓለም አቀፍ ኩባንያዎችና፣ የምዕራብ መንግስታትና እንዲሁም በተለያዩ ድርጅቶች የሚደረገውን ዘረፋ፣ ህብረተሰብአዊና ባህላዊ እንዲሁም የአካባቢ ውድመት ለመጋፈጥ የሚችል ኃይል በአገር አቀፍ ደረጃ አለመኖሩ ነው። የሚደረጉት እንቅስቃሴዎች በተናጠል በመሆናቸውና ሰፊ ያለ የሳይንስ፣ የፍልስፍናና የቴዎሪ መሰረት ስለሌላቸው ትግሉን ማስተባበርና አገር አቀፋዊ የሆነ ጠንካራ የሲቪል ማህበርሰብ እንቅስቃሴ ሊፈጠር አልቻለም። የሚፈጠሩትም ተናጠል ድርጅቶች ቶሎ ብለው ከውጭ መጥተው እንረዳለን ብለው በሚንቀሳቀሱ ድርጅቶች ስለሚታለሉና የነሱንም ምክር ስለሚሰሙ በየአገሩ ያለውን እንቅስቃሴ ሰፊ የሆነ የሳይንስና የቴዎሪ መሰረት መስጠት አልተቻለም። በተለይም በኢኮኖሚ ቴዎሪና ፖሊሲ ላይ ከፍተኛ የሆነ ክፍተት በመኖሩ በገበያ ኢኮኖሚ ስም ተሳቦ በዓለም አቀፍ የገንዘብ ድርጅትና በዓለም ባንክ ተረቆ የሚመጣውን ፖሊሲ በሚገባ ለመጋፈጠና ለማጋለጥ በፍጹም የማይቻልበት ደረጃ ተደርጏል። በእነዚህ ድርጅቶች በተደጋጋሚ እየረቀቀ የሚመጣው ፖሊሲ አንድም ጊዜና አንድም አገር ውስጥ አንድ ወጥ የሆነ፣ በሳይንስና በቴክኖሎጂ እንዲሁም በማኑፋክቸር ላይ የተደገፈ ሰፊ ያለና ጠንካራ ኢኮኖሚ መገንባት አለመቻሉን እየታወቀ ራሳቸው በአንድ ወቅት የማርክሲዝምን አርማ ይዘው ሲታገሉ የነበሩ ሁሉ ነገረ-ዓለሙን በመተውና በኬይንሲያንና በኒዎ-ሊበራል ኢኮኖሚስቶች እየታለሉ የጥፋቱ ተባባሪ ለመሆን በቅተዋል። ለምሳሌ በምዕራቡ ዓለም የመርከንታሊስት፣ የፊዚዮክራትስ፣ የክላሲካል፣ የማርክሲት፣ እንዲሁም ኢቮሎሽንና የኢኮኖሚክስ ዕድገትና የፊዚካል ኢኮኖሚክስ ትምህርት በአንዳንድ ዩኒቨርሲቲዎች በትምህርት መልክ መሰጠታቸው እየታወቀ በአፍሪካ ዩኒቨርሲቲዎች ውስጥ በኒዎ-ክላሲካል ወይም ኒዎ-ሊበራል ኢኮኖሚክስ ቴዎሪ ላይ የተመሰረተ ትምህርት ስለተስፋፋና የብዙዎችን ጭንቅላት አንቆ በመያዙ የተማሪውና ፖሊሲ አውጭዎች በሙሉ ካለዚህ በስተቀር ምንም አማራጭ የሌለ እየመሰላቸው የአንድን ትውልድ ብቻ ሳይሆን፣ የሶስትና የአራት ትውልድን ታሪክና ዕድል እያበላሹ ነው። በአጭሩ በአገራችንም ሆነ በተለያዩ የአፍሪካ አገሮች ውስጥ ሰፊ ባለ የዕውቀት መሰረት ላይ፣ ማለትም በፍልስፍናና በተፈጥሮ ሳይንስ ላይ ተመርኩዞ ጥናትና ክርክር ስለማይደረግ በየአገሮች ውስጥ ሰፊ ያለ ምሁራዊ ኃይል ሊዳብር አልቻለም። በዚህም የተነሳ በየአገሮች ውስጥ የሚኖሩ ህዝቦች አለኝታ የሚሆናቸውና የሚያስተምራቸው ሰው በማጣታቸው ከውጭ በሚመጡ ዜጎች እንደ ሰው የማይቆጠሩበት ደረጃ ደርሰዋል። ሀብቶቻቸው እየተዘረፈና ከፍተኛ የሆነ የአካባቢ መበላሸት እየደረሰ ነው። ህዝቦች በየአካባቢው መኖሪያ እንዲያጡ፣ ንጹህ አየር እንዳይተነፍሱና ንጹህ ውሃ እንዳይጠጡ እየተደረገ ነው።

ከዚህ ስንሳ ካለፉት አስርና አስራ ዓምስት ዓመታት ጀምሮ በተለያዩ መልክ የሚካሄደውን፣ በመሰረቱ ከህብረተሰብ መናጋትና፣ ጠንካራ ኢኮኖሚና ኢንስቲትዩሽን አለመኖር ጋር የተያያዘውን ጦርነት ስንመለከት ዋናው መነሻው በአማካይ ጎኑ በኢምፔሪያሊስቶች የተሸረበ ወይም የተጠነሰሰ ሴራ ነው ማለት ይቻላል። ነገሩ ቀላል ነው። ምዕራብ አውሮፓና አሜሪካ በተለይም ስትራቴጂ የሆኑ እንደ ኮልታን፣ ዲያመንድና ወርቅ፣ መዳብ፣ ቦክሳይትንና እነዚህን የመሳሰሉትን የጥሬ-ሀብቶች ማግኘት የሚችሉት አፍሪካ በጦርነት ስትታመስ ብቻ ነው። በተጨማሪም እንደቡና፣ ካካኦ፣ ኦቾሎን፣ ሰሊጥ፣ ኑግ፣ ስኳር፣ ማንጎና ፓፓዬ፣ እንዲሁም አበባ ማግኘት የሚችሉት ያለው ሁኔታ ሲጠነከርና አፍሪካም በውዝግብ ዓለም ውስጥ ስትገኝ ብቻ ነው። በአንፃሩ የአፍሪካ ኢኮኖሚ የሚያድግና መሰረቱም ሳይንስና ቴክኖሎጂ ከሆነ ይህ ዐይነት ዕድገት የጥሬ-ሀብትን ወደ ውጭ መውጣት ስለሚቀንስ የአፍሪካ ዕድገት ቀጭኖ መቅረት አለበት። የአፍሪካ ህዝቦች የጥሬ-ሀብትና የእርሻ ምርት ውጤቶችን ብቻ በማቅረብ እንደባሪያ እየታዩ መኖር አለባቸው። እግዚአብሔር የሰጣቸውን ነፃ አስተሳሰብ በመጠቀም ነፃና ጤናማ፣ እንዲሁም ተከታታይ ትውልድ የሚኮራበትን ህብረተሰብ መገንባት የለባቸውም። ይህ አጠቃላይ ሁኔታ ነው ዛሬ በአፍሪካ ምድር ውስጥ

ለተስፋፋው ጦርነት ምክንያት የሆነው። ከዚህ ውጭ ማሰብና የአፍሪካን አገዛዞች እንደጭራቅ ማየትና የሚሆን የማይሆን ነገር እየጻፉ ታዳጊውን ትውልድ ማወናበድና ህዝብን ማደናገር ወደድንም ጠላንም የሰላዮችንና የኢምፔሪያሊስት ኃይሎችን ጨዋታ እንድንጫወት የሚያደርገን። ሳንወድ በግድ በነሱ የውሸት ፕሮፖጋንዳ በመጠመድና እነሱ የሚሉትን በማስተጋባት ታሪክ እንዳይሰራ ነው መንገዱን ሁሉ የምንዘጋው። በተለይም በኢትዮጵያ ምሁሮች ዘንድ ያለው ትልቁ ችግር የዓለምን የፖለቲካ፣ የኢኮኖሚና የሚሊታሪ አወቃቀር ውስብስብነትና የስልጣኔና የዕውነተኛ ነፃነትን ጠንቅነት ለመረዳት ጥረት አለማድረግ ነው። ሰለጠነ የሚባለው የምዕራቡ አውሮፓውና የአሜሪካኑ የነጭ ኦሊጋርኪ መደብ የሚለውና የሚሰራው ሁሉ ትክክል ነው። ወንጀል ቢሰራም ይህ እንደ ወንጀል መቆጠር የለበትም፤ ምክንያቱም ይህ ዓለምን የሚያተራምሰው ኃይል ከእግዚአብሔር ፈቃድ ስለአገኘ እሱ የሚለውንና የሚያደረግውን ዝም ብለን እንመልከት መንፈስ የተስፋፋ ይመስላል። ስለሆነም ይህንን እያነሱ መታገል፣ ወይም ትችታዊ በሆነ መልክ መጻፍ የአምላክን ህግ እንደመጣስ ይቆጠራል፤ ተግባሩም የአናርኪስቶችና የአክራሪዎች ነው ይሉናል። የኛ ተግባር ቦንብ ሲጣልብን፣ ህዝቦቻችን ሲገደሉብን፣ አምባገነን አገዛዞች ከላያችን ላይ ተቀምጠው ታሪክን ሲያከረባብቱና ባህልን ሲያበላሹ ዝም ብሎ መመለከት ነው። ሀብት ሲወድም፣ ሲዘረፍና አካባቢ ሲቆሸሸ ይህ ለጥቁር ህዝብ የተሰጠ ጸጋ ስለሆነ ዝም ብሎ እጅን አጣጥፎ መቀመጥ ነው ይሉናል። በዚህ ቅስቀሳና ስም ማጥፋት፣ ወይንም ሰውን ማንቋሽሽ ከሁሉም አቅጣጫ የተወሰሰቡ ነገሮችን እያነሳን እንዳንመረምርና ሳይንሳዊ ጥናት በማድረግ እንዳንከራከርባቸው ታግደናል። አማራጭ መንገድም ማሳየት እንዳንችል ተደርገናል። ወይም ስናሳይ ደግሞ የዕብዶች ስራ ነው ይሉናል። እንደዚህ ዐይነቱ አስተሳሰብ ቦታ የለውም፣ ከላይ የመጣን ትዕዛዝ የሚፃረር ስለሆነ ተቀባይነት የለውም ይሉናል። በዚህ መልክ በረቀቀና በግልጽ በሚካሄድ ትግልና የስም ማጥፋት ዘመቻ ኃይል እንዲበታተን ተደርጓል። ሀቀኛውን የሳይንስና የነፃነት ፈለግ እንዳንከተል ታግደናል። ከዚህ ስንነሳ ለፖለቲካ ስልጣን እታገላለሁ የሚለውና እምጭ ኢትዮጵያ እያለ ባንዲራን የሚያውለበልበው በመሰረቱ የኢትዮጵያን ህዝቦች ዕድል የሚመለከተው በአሜሪካን መነጽር ብቻ ነው። ይህ ዐይነቱ አካሄድና የነገሮችን ሂደት በጥቁርና በነጭ እየቀቡ ማየት ሳይንሳዊና ፍልስፍናዊ ግንዛቤን የሚጻረር ነው። ለአገር ግንባታ ዕንቅፋት የሚሆንና፣ አንድ ህብረተሰብ ለዝንተ-ዓለሙ ተዝረክርኮ እንዲቀር የሚያደርግ ነው። የሰው ልጅ ሁሉ በእግዚአብሔር አምሳል ነው የተፈጠረው፣ ስለሆነም ሁሉም ሊያስብ፣ ሊፈጥር፣ የራሱን አገር ተፈጥሮአዊ ሀብት አውጥቶ በሃይልና(Energy) በማሸን አማካይነት በመለወጥ ለራሱ መጠቀሚያ ሊያደርግ ይችላል፣ እያንዳንዱ አገር የየራሱን ጠቃሚ ባህልና ታሪክ መንከባከብ አለበት፣ በመሆኑም ራሱ በመሰለው መንገድ ህብረተሰቡን ማደራጀትና ታሪካዊ ስራዎች ሊሰራ ይችላል የሚለውን መሰረተ-ሃሳብ የሚፃረር ነው። የሻለቃ ዳዊት ችግር ይህንን መሰረታዊ የእግዚአብሔር ቃልና ሳይንሳዊና ፍልስፍናዊ አስተሳሰብን የሚፃረር ነው። እየተቃጠልን፣ እየበገንና እየተሰደድን እንድንኖር የሚያደርገን ነው። ባጭሩ አቀራረቡ ፀረ-ስልጣኔ፣ ፀረ-ሳይንስ፣ ፀረ-ፍልስፍና፣ ፀረ-ባህልና ፀረ የሰው ልጅ ነው። ልንከተለው የሚገባን አይደለም።

አክራሪ የእስልምና ሃይማኖት መስፋፋትና ጦርነት !

አባዛኛዎቻችን የታሪክን ሂደት ላልተከታተልንና ለማንከታተል የእስልምናን ሃይማኖት የውዝግብና የጦርነት ምንጭ አድርገን ነው የምንቆጥረው። ሃቁ ግን በምዕራብ አውሮፓም ሆነ በአገራችን ምድር ውስጥ የክርስትና ሃይማኖት ሲገባ ከዚህ በፊት ሌላ ዕምነት የነበረውንና አልቀበልም ያለው እየተገደደ ነው የክርስትናን ሃይማኖት እንዲቀበል የተደረገው። በአገራችን ምድር በዘጠነኛው ዓመተ-ምህርት ለዮዲት መነሳትና ለአክሱም ስልጣኔ መውደም አንደኛው ምክንያት በአራተኛው ክፍለ-ዘመን የክርስትና ሃይማኖት ወደ አገራችን ሲገባ ህዝቡ እንዲቀበለው ጉልበት ስለተጨመረበትና የተወሰነውም ከፍተኛ ጥቃት ስለደረሰበት ነው። የዮዲትም አነሳስ ይህንን በአራተኛው ክፍለ-ዘመን በ፱ ጎሳ ላይና ሌላ ዕምነት ይከተል የነበረውን ሃይማኖቱን እንዲለውጥ በመገደዱ ለመበቀል ነው። በአውሮፓ ምድርም የክርስትና ሃይማኖት ሲገባ ነገስታቱ አልቀበልም ያለውን ሁሉ ቋንቋውን እየሰበሩ ወይም ደግሞ አንዳንዱን በመግደልና የተቀረውን በማስፋራት ነው የክርስትናን ሃይማኖት ማስፋፋት የቻሉት። በተለይም የካቶሊክ ሃይማኖት የበላይነትን በተጎናፀፈበት በማዕከላዊው ክፍለ-ዘመን በምዕራብ አውሮፓ ሴቶች እንደ ልዩ ፍጡር እየታዩና ለብዙ ነገሮች ጠንቅ ናቸው እየተባሉ ይቃጠሉ እንደነበር ግልጽ ነው። ይህ ዐይነቱ አጸያፊ ድርጊት በእስልምና ሃይማኖትና በኢትዮጵያ የኦርቶዶክስ ሃይማኖት ተከታዮች ዘንድ የተለመደ አልነበረም። በአስራ-አምስተኛው ክፍለ-ዘመን በተለይም አንዳሉ-ሲያ በሚባለው በደቡብ የስፔን ክፍል በተገለጸላቸው የእስላም መሪዎችና አዋቂዎች የዳበረው ስልጣኔ ድምጥማጡ ሊጠፋ የቻለው የክርስትናን ሃይማኖት በሚከተሉ አማኞችና መሪዎቻቸው አማካይነት ነው። የክርስትና ሃይማኖት ተከታዮች በእስላሙ ህዝብና በስልጣኔው ላይ

በመዝሙራቸው በብዙ ሺህ የሚቆጠር ህዝብ ህይወቱ እንዲጠፋና ስልጣኔውም እንዲወድም ተደርጓል። የኋላ ኋላም ለስፔን ወደ ኋላ መቅረት አንደኛው ምክንያት በአስራሰባተኛው ክፍለ-ዘመን አይሁዲዎችና የእስላም ምሁሮች በፊደላትና በካቶሊክ ሃይማኖት መሪዎች በመባረራቸው ነው። የስፔን ቅኝ ገዢዎች ወደ ደቡብና ወደ ማዕከላዊው አሜሪካ በ18ኛው ክፍለ-ዘመን ሲሄዱ፣ በአንድ በኩል የካቶሊክን ሃይማኖት ለማስፋፋት ሲሆን፣ በዚያውም መሰረት የእነዚህን አገሮች የወርቅና የብር ክምችት ለመዝረፍ ነው። በዚህ መልክ የኢንካና የማያ ስልጣኔዎች እንዲወድሙ ተደርገዋል። የስፔን ወራሪዎች ከአገራቸው ይዘው በመጡት የአባል-ዘር በሽታ በብዙ ሺህ የሚቆጠሩ የየአገሩ ሰዎች አልቀዋል። በአጭሩ እስከ 20ኛው ክፍለ-ዘመን መግቢያ ድረስ በዓለም አቀፍ ደረጃ የተካሄዱት ጦርነቶች የክርስትናን ሃይማኖት እከተላለሁ፣ ስልጣኔም አለኝ ብሎ በሚዘገባው በምዕራብ አውሮፓ የካፒታሊስት አገሮች አማካይነት ነው። የአንደኛውና የሁለተኛው ዓለም ጦርነቶችም የተቀሰቀሱት የመሸበት ስልጣኔ ተስፋፍቷል በተባለበት በምዕራብ አውሮፓ የካፒታሊስት አገሮች፣ በተለይም በጀርመን ነው። የቅኝ ግዛት አስተዳዳሪዎች ወደ አፍሪካ ስተት ብለው ሲገቡ በአንድ እጃቸው ሰይፍ፣ በሌላው እጃቸው ደግሞ የመጽሀፍ ቅዱስን በማንገብ ነበር። ከዚህ ስንሳ የእስልምና ሃይማኖት እስከ 20ኛው ክፍለ-ዘመንና እስከዛሬም ድረስ በዓለም አቀፍ ደረጃ ስለተስፋፋው ቀውስና ስለተደረገው የሰው ልጅ ዕልቂት ተጠያቂ ልናደረገው በፍጹም አንችልም። በሌላ ወገን ግን በመጽሀፍ ቅዱስም ሆነ በቁራን ውስጥ ሃይማኖትን ለማስፋፋት የግዴታ ጉልበትን ተጠቀም፣ ጦርነትን አውጅ፣ ሰውን ስትገድል ብቻ ነው ሃይማኖትን ማስፋፋት የምትችለው የሚል ቃል ተጽፎ አይገኝም። በተሳሳተ መልክ ሃይማኖት ወደ ርዕዮተ-ዓለምነትና የአገዛዝ መሳሪያነት በመቀየሩ፣ የሞራል መስበኪያና የሰላምና የብልጽግና ማስፋፊያ መሳሪያ መሆኑ ቀርቶ የአመጸኞችና ስልጣንን የጨበጡ መሳሪያ ሊሆን በቅቷል።

ሻለቃ ዳዊት ወዳነሳው ነጥብ እንምጣና በመጀመሪያ የናይጄሪያን ጉዳይ እንመልከት። በናይጄሪያ የአክራሪነት መሰረቱ የተጣለው እንግሊዞች የቅኝ ገዢዎች በነበሩበት ዘመን ነው። በጊዜው በሰሜንና በሰሜን ምስራቅ ናይጄሪያ የእስልምና ሃይማኖት የተስፋፋ ስለነበር እዚያ በነበረው የእንግሊዝ ቅኝ ግዛት አስተዳደር የምዕራቡ ዕውቀት ሆነ ተብሎ እንዳይገባና እንዳይስፋፋ ተደረገ ወይም ታገደ። በዚያን ዘመን በሰሜን ናይጄሪያ ግዛት የቁራን ትምህርት ብቻ ነበር እንዲስፋፋ የተደረገው። የእንግሊዝ ቅኝ ገዢዎች ዋናው ዓላማ ብዝሃና የአልተስተካከለ ዕድገትን ማስፋፋት ስለነበር፣ ብዝሃውን ለማጠናከርና እያደገ የመጣውን የእንግሊዝ እንዲስተራ በጥሬ-ሀብት ለመመገብ አማራጭ መንገድ ይህንን የመሰለውን የከፋፍለህ ግዛ ፖሊሲ መከተልና ህዝብን ርስ በርሱ እንዳይተማመን ማድረግ ነበር። ከረጅም ጊዜ አንጻር ደግሞ ይህ ሁኔታ እየተወሳሰበ በመሄድ እነሱ አንድ ቀን ለቅቀው ሲወጡ ህብረተሰብአዊ ትርምሱ ጥልቀት በማግኘት ለማስተዳደር እንዳያመች ታስቦ ነው። ስለሆነም በጊዜው የእስልምናን ሃይማኖት የሚያስፋፋ መሪዎች ከምዕራቡ የሚመጣውን ዕውቀት በማውገዝና የብልጽግና ማስፋፊያ መሳሪያ አድርገው በመስበካቸው ይህ ሁኔታ የግዴታ ቀስ በቀስ አክራሪነትን የሚያጠናክር ሊሆን በቃ። ናይጄሪያ ነፃ ስትወጣ የዘይት ሀብት በመገኘቱና፣ በተለይም ከ1970ዎች መጀመሪያ ጀምሮ በዶላር ስትጥለቀለቅ ከዘይት ሽያጭ የተገኘውን ገንዘብ በእኩል ደረጃ በሰሜንም ሆነ በተቀረው ናይጄሪያ ክፍል ስርዓት ያለው ዕድገት እንዲስፋፋ በማድረግ የሶሻል ቀውስ እንዳይፈጠር አስፈላጊው እርምጃዎች ባለመካሄዳቸው፣ በተለይም ተበድያለው ለሚለው የሰሜን ክፍል ቅሬታን አስከተለ። የዘይት ሀብት መገኘትና ሙስና መስፋፋት የማህበራዊ ቀውስ እንዲስፋፋና በህዝቡ ዘንድ መጠላላት እንዲጠናከር ለማድረግ በቃ። ለጦርነትም መነሻው ተራው የእስልምና ሃይማኖት ተከታይ ህዝብ ሳይሆን መሪ ነን የሚሉና ከክርስቲያኑ የሃይማኖት መሪዎች ጋር የሚፎካከሩ ናቸው። በአንጻሩ መሪዎቹ የተደላደለ ኑሮ ሲኖሩ የተቀረውን ህዝብ ያተራምሳሉ። ጦርነቱ እንዲፋፋም ያደርጋሉ። ይህ ዐይነቱ ያልተስተካከለ ዕድገት ተበድያለው ለሚለው ናይጄሪያ የሰሜን ክፍል ሁኔታውን እንዲጠቀም በማድረግ ጦርነት እንዲከፍት አደረገው። በጦርነት ውስጥ ተሰማርተው የዕውር ድንብራቸውን ዝም ብለው ህዝብን የሚያርዱት የቦኮ ሃራም ተዋጊዎች የመጨረሻ ዓላማቸው ምን እንደሆነ በፍጹም አይታወቅም። ይሁንና ግን በናይጄሪያ ውስጥ በእስልምና ሃይማኖት ስም ተሳቦ የሚካሄደው ጦርነት የባሰውን እንዲካረር የውጭ ኃይሎችም እጅ እንዳለበት በቂ ማስረጃዎች ያረጋግጣሉ። በተለይም ናይጄሪያን በህዝብ ቁጥር ማደግ የሚፈራው አሜሪካ በ1975 ዓ.ም በእነ ሄኔሪ ኪሲንጅር በተጠናቀረው ጥናት መሰረት እንደናይጄሪያ የመሳሰሉትን አገሮች በሳሳና በሃይማኖት ስም አሳቦ ዘለዓለማዊ ጦርነት ውስጥ እንዲዘፍቁ ማድረግ ያስፈልጋል የሚል ነው። በዚህም አማካይነት የህዝብን ቁጥር ማደግ መቆጣጠር ወይም መቀነስ ይቻላል የሚል ዕምነት በአሜሪካ የፖለቲካ ኤሊት ዘንድ ተቀባይነት አግኝቷል። ስለሆነም የአሜሪካን የስላላ ድርጅት ከእነ ቦኮ ሃራም በስተጀርባ እንዳለበት ግልጽ ነው። በተጨማሪም የሳውዲ አረብም መንግስት አክራሪ የእስልምና ሃይማኖት ተከታዮችን እያሰለጠነች በማስገባት ጦርነቱ እንዲስፋፋና እንዲፋፋም፣ ናይጄሪያም መንግስት

ሊቆጣጠረው እንዳይችል ማድረግ የታወቀ ጉዳይ ነው። ይህንን ሁኔታ ለመቋቋም ግራ የተጋቡት በየጊዜው ስልጣንን የሚይዙት የናይጄር መሪዎች ሁኔታውን ለማብረድ ስታራቱጂ ማውጣት ስለማይችሉና አንዴ የተዘረጋው የሙስና ስርዓትም ስለማይፈቅድላቸው ሁኔታው ሪፂናዊ ባህርይ እንዲኖረው ወደ ካሜሩን ድረስ እንዲዘልቅ ለማድረግ በቅተዋል። ይህንንም ሁኔታ የፈረንሳይ የስላ ስርዓት በመጠቀም ካሜሩን ውስጥ ሰላም እንዳይሰፍን እርኩስ ስራ እንደሚሰራ የፈረንሳይ ቲንክታክ ድርጅቶች ነገሩን እያፈረጠረጡ በየጊዜው ያወጣሉ።

ከዚህ ስነንሳ በናይጄርና በአካባቢው በሃይማኖት ስም ተሳቦ የሚካሄደው ሰውን በጭፍን የመግደል ተግባር የብዙ ኃይሎች እጅ እንዳለበት ነው። ለዚህ ደግሞ በቂ ማስረጃዎች አሉ። የናይጄር መንግስትም የቦኮ ሃራም አክራሪዎች የከፈቱትን ጦርነት ለመቋቋምና የመጨረሻ መጨረሻ በአሸናፊነት ለመውጣት የያዘው ስልት ለመከላከያና ለጭታ የሚወጣውን ወጪ የባሰውን ከፍ ማድረግና የጭቆና መሳሪያውን ማጠናከር ሲሆን፣ በዚያው መጠንም ለሶሻልና ለትምህርት፣ እንዲሁም ለዕድገት የሚመደበውን በጀት በከፍተኛ ደረጃ መቀነስ ነው። የመንግስቱ መኪና ባልተገለጸለቸው ሰዎች በመያዙና ሙስናም በከፍተኛ ደረጃ የተስፋፋ በመሆኑ፣ በአንድ በኩል የተወሰነው የህብረተሰብ ክፍል ተንደላቆ ይኖራል፤ በሌላ ወገን ደግሞ በብዙ ቢሊዮን ዶላር የሚቆጠር ገንዘብ ወደ ውጭ ይሸሻል። ከሚሸጠው የዘይት ሀብት ደግሞ ወደ 19 ቢሊዮን ዶላር የሚጠጋ ገንዘብ ውጭ አገር ይቀራል፣ ወይም ይጠፋል። ይህም ማለት የናይጄር መንግስት ኢኮኖሚውን ለመገንባትና ህብረተሰብአዊ ቀውሱን ለማብረድ የሚጠቀምበት የኢኮኖሚ መሳሪያ በጣም የተወሰነ ነው ማለት ይቻላል። ከዚህም ባሻገር ዘይት ለማውጣት የተሰማሩ የአሜሪካንና እንዲሁም የእንግሊዝና የኔዘር ላንድና የፈረንሳይ ኩባንያዎች ዘይቱን አውጥተው ወደ ውጭ ከመውሰድና እዚያው አጣርተው የራሳቸውን ሀብት ከማካበት በስተቀር ለናይጄር ኢኮኖሚ ዕድገት ያላቸው አስተዋፅዖ በፍጹም ቁጥር ውስጥ የሚገባ አይደለም። በተቃራኒው ግን በከፍተኛ ደረጃ የአካባቢ ውድመትንና ከፍተኛ የሆነ ህብረተሰብአዊ ቀውስን እየፈተሩና ኤሊቱንም እያባለጉ ነው። በናይጄር ውስጥም ሆነ በተቀሩት የአፍሪካ አገሮች የዓለም አቀፍ ኩባንያዎች ዋናው ዓላማ በተሰማሩበት አገሮች ውስጥ የተስተካከለ ዕድገትን ማምጣትና ብሄራዊ ሀብት መፍጠር ሳይሆን፣ የጥሬ-ሀብትን በመዝረፍ ድህነትን ማስፋፋትና ህብረተሰብአዊ እሴትን ማውደም ነው። በዚያው መጠንም የየአገሬው ህዝብ የኑሮን ትርጉም እንዳይረዳ ማድረግ ነው። ወደ ማሊም ስንመጣ ተመሳሳይ ሁኔታን እንመክታለን።

በመጀመሪያ ማሊ በቆዳ ስፋት በጣም ትልቅ አገር ስትሆን፣ አስራሁለት ሚሊዮን ህዝብ ብቻ የሚኖርባት አገር ናት። የቆዳ ስፋቷም አንድ ሚሊዮን ሁለት መቶ አርባ ሺህ አንድ መቶ ዘጠና ሁለት ካሬ ሜትር(1 240 192 km²) ነው። ከፍተኛ የሆነ የወርቅና የዩራኒየም እንዲሁም የጋዝ ክምችት እንዳላት የታወቀ ጉዳይ ነው። ማሊ ነፃነቷን የተቀዳጀችው በፈረንጆች አቆጣጠር በሀምሌ ወር 1960 ዓ.ም ሲሆን፣ የመጀመሪያው ፕሬዜደንት ሞዲቦ ኪዬታ ናቸው። ሞዲቦ ኪዬታም የማሊን ኢኮኖሚ መሰረት ሰፋ ለማድረግ ሲሉ ሶሻሊስታዊ የሆነ የዕቅድ የኢኮኖሚ ፖሊሲ ተግባራዊ ያደርጋሉ። በመቀጠልም ከፈረንሳይ ቁጥጥር ስር ሙሉ በሙሉ ለመላቀቅ በፈረንሳይ ስር ከተጠቃለለው ከፍራንክ የከረንሲ ወይም ገንዘብ አንድነት ለቅቀው በመውጣት የራሳቸውን ገንዘብ በማተም ነፃ የኢኮኖሚ ፖሊሲ ማካሄድ ይጀምራሉ። ይሁንና ግን በቅኝ ግዛት ዘመን ከተገነባው የመንግስት አስተዳደር ሙሉ በሙሉ ለመላቀቅ ባለመቻላቸው ያለሙትን የኢንዱስትሪ ፖለቲካ ተግባራዊ ሊያደርጉ በፍጹም አልቻሉም። ስለሆነም ከ7 ዓመት መከራ በኋላ ወደ ፈረንሳይ የከረንሲ አንድነት በመመለስ ጥገኛ እንዲሆኑ ይገደዳሉ። ሞዲቦ ኪዬታ በወጣት መኮንኖች በ1968 ዓ.ም ይገለበጣሉ። እስከ 1980 ዓ.ም ድረስ ማሊ በኮለኔል ሞሷ ትራኦሬ በሚመራ የመኮንኖች ስብስብ ትደዳደራለች። በ1980 ዓ.ም መጀመሪያ ላይ ይህ አገዛዝ በዓለም አቀፍ የገንዘብ ድርጅት(IMF) በመገደድ የኒዎ-ሊበራል ኢኮኖሚ ፖሊሲ ተግባራዊ ያደርጋል። ይሁንና ግን ይህ የሞኔተሪ ፖሊሲ የህዝቡን የኑሮ ሁኔታ ከማሻሻል ይልቅ እንዲባባስ ያደርገዋል። ከ1990 ዓ.ም ጀምሮ የማሊ ህዝብ ሰፋ ያለ የዲሞክራሲ የጥገና ለውጥ ዕድል ያገኛል። በ1992 ዓ.ም በተደረገው ምርጫ የሲቪል አስተዳደር ቦታውን ይወስዳል። ከዚያ በኋላ በማሊ ውስጥ በተከታታይ ከአራት በላይ የሚሆኑ ምርጫዎች ተካሂደዋል። በ2012 ዓ.ም በተለይም በሰሜን ማሊ ችግሩ እየተባባሰ ሲሄድ አማዱ ቱማኒ ቱሬ የሚባለው ፕሬዚደንት አሜሪካን ሰልጠኛ በመጣ አማዱ ሳንጎ በሚባል መኮንን ይገለበጣል። ከዚህን ጊዜ ጀምሮ በተለይም በሰሜን ማሊ ያለው ቀውስ ይባባሳል። በተለይም የማሊ መንግስትና የማሊ ኢኮኖሚ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ በፈረንሳይ መንግስት ቁጥጥር ስር ያሉ በመሆናቸው ነፃ ናቸው የሚያስብላቸው ሁኔታ አልነበረም። እንደተቀሩት አስራሶስት የቀድሞ የፈረንሳይ ቅኝ ግዛት አገሮችም ማሊም በራሷ ኃይልና ተነሳሽነት ነፃ የሆነ የኢኮኖሚና የሞኔተሪ ፖሊሲ መከተል የምትችል አገር አይደለችም። የአገሯ ገንዘብ ቀድሞ ከፍራንክ ጋር አሁን ደግሞ ከአይሮ ጋር

የተያያዘ በመሆኑ፣ ይህ ዐይነቱ የገንዘብ መተሳሰር በተለይም ወደ ውጭ በምትልከው የምርት ውጤት ላይ ከፍተኛ የሆነ አሉታዊ ተጽዕኖ ያደርጋል። በሌላ አነጋገር፣ አይሮ ጠንካራ ገንዘብና ከሌሎች ከረንሲዎች ጋር ሲወዳደር ውድ በመሆኑ የማሊም ከረንሲ ከዚህ ጋር የተጣበቀ በመሆኑ ማሊ ወደ ውጭ የምትልከው ምርት ስለሚወደድ እንደፈለገችው ብዙ ምርት መሸጥ አትችልም። ከዚህም ባሻገር ከወጭ ንግድ የሚገኘው የውጭ ከረንሲዎች ወርቅ ከ60 % በላይ የሚሆነው በቀጥታ ወደ ፈረንሳይ ማዕከላዊ ባንክ ውስጥ የሚገባ ወይም የሚተላለፍ ነው። ስለሆነም በተለያዩ ጊዜ ስልጣንን የጨበጡ የማሊ ገዢዎች ነፃ የሆነ የኢኮኖሚ ፖሊሲ በመከተል ወደ ውስጥ ሰፋ ያለ ኢኮኖሚና ለህብረተሰቡ የስራ ዕድል የሚሰጥ የኢንዱስትሪ ፖሊሲ መከተል አልቻሉም። ህዝቡን በተለያዩ የኢኮኖሚ መስክ በማስማራትና በመያዝ የማህበራዊ ቀውስና በሃይማኖትም ተሳቦ የሚደረግ እንቅስቃሴ እንዳይከሰት መሰረታዊ እርምጃዎች ሊወሰዱ በፍጹም አልቻሉም።

ከረጅም ጊዜ ጀምሮ በማሊ የሚካሄደው ጦርነት መሰረቱ በፈረንሳይ ቅኝ ግዛት ዘመን የተጣለ ነው። በተለይም የሰሜኑ የማሊ ክፍል ታውራግ በሚባሉ ጎሳዎች ቁጥጥር ስር ያለና ወደ ውስጥ ደግሞ የሚካሄደውን ንግድ ታውራጎች የሚቆጣጠሩት ነበር። ፈረንሳይ በቅኝ ገዥነት ቀስ በቀስ ማሊን ስትቆጣጠር ይህንን የታውራግን የበላይነት በመገልበጥ በተለይም ከዚህ በፊት በቁጥሩ አናሳ በሆነ ጎሳ እንዲገዙ ይገደዳሉ። ይህ ሁኔታ የውስጥ ንግድንና በተለይም የሰሜኑን የማሊን ክፍል ለሚቆጣጠሩት የታውራግ ጎሳዎች የሚዋጥ አልነበረም። ማሊ በ1960 ዓ.ም ነፃ ስትወጣ ይህ ህብረተሰብአዊ ቅራኔ ይባላል። የመጀመሪያው በታውራጎች የተጠነሰሰው ግጭት በ1960ዎች ውስጥ ሲሆን፣ ሁለተኛው ደግሞ በ1990ዎች ዓመታት መጀመሪያ ላይ ነው። ይሁንና ግን በ1992 ዓ.ም ጠቡን ለማብረድና የስልጣን ክፍፍል ለማድረግ በመንግስትና በታውራግ ተዋጊዎች መሀከል ስምምነት ቢደረግም፣ ስልጣኑን በጨበጠው የማሊ አገዛዝ ስምምነቱ ተግባራዊ ለመሆን ባለመቻሉ በ2006 ዓ.ም እንደገና ጦርነቱ እንዲቀሰቀስ ተደረገ። ይህ እንደዚህ ሳለ ኮሌል ጋዳፊ በፈረንሳይ መንግስት ቀስቃሽነትና መሪነት በ2011 ዓ.ም ከስልጣን ሲወርዱና ሲገደሉ ሊቢያ ይኖሩ የነበረ የታውራግ ጎሳ ተወላጆች ወደ ማሊ በመመለስ ውስጥ ለሚካሄደው ትግል ውስጣዊ ኃይል ይሰጡታል። ብዙ መሳሪያዎችን ይዘው የሄዱ ስለነበሩ በቀላሉ ከማዕከላዊ የማሊ መንግስት ጋር ሊቋቋሙ የሚያስችላቸው ነበር። በተለይም የኮሎኔል ጋዳፊ መገደልና የሊቢያ የውስጥ ፖለቲካ መለወጥ በአካባቢውና በማሊ ውስጥ ያለውን ሁኔታ የበለጠ ያባብሰዋል። ኮሌል ጋዳፊ ከመውደቃቸው በፊት ሁኔታው የተረጋጋና የተወሰኑ የታውራግ ጎሳዎችም በሊቢያ ሚሊቴር ውስጥ የተካተቱ ስለነበሩ የኮሎኔል ጋዳፊ አገዛዝ በአካባቢው የተወሰነ ፀጥታን የማስፈን ኃይልና ተደማጭነትም ነበረው። ፈረንሳይና አሜሪካ በማንክላት በኮሌል ጋዳፊ ላይ ጦርነት በማወጃቸው ሰላምንና ዲሞክራሲን ያመጡ ሳይሆን ሁኔታው እንዲባባስና ለብዙ ሰዎች መሞት ምክንያት ሊሆኑ በቅተዋል። በዚህ መልክ አዲስ ሁኔታ ሲፈጠር አዝዋርድ የሚባለው የጦር እንቅስቃሴ የስልጣንና የሀብት ክፍፍሉን ትግሉን በመተው ሙሉ ነፃነት ወይም መገንጠል ያስፈልጋል ወደሚለው ቀየረው። ጦርነቱ እየተባባሰ ሲሄድና አዲስ የተጀመረውም እንቅስቃሴ ወደ ዘረፋነት ሲያመራ በዚህ የተደናገጠው የማሊ መንግስት ወታደር ልኮ ጦርነቱ ሲፋፋም፣ ሳላፊስት የሚባሉ የእስልምና ሃይማኖት ተከታዮች ከታውራግ የነፃነት እንቅስቃሴ ታጋዮች ጋር በማበር ትግሉን ወደ ሌላ አቅጣጫ እንዲያመራ ያደርጉታል። በተለይም ሊያድ አግ አግሃሊ የሚባለው የእስላም ሃይማኖት ተከታይ ስልጣኑን ሲያጠቃልል ቀደም ብሎ ከሃይማኖት ውጭ ይደረግ የነበረው የነፃነት እንቅስቃሴ መልኩን ይቀይራል። ይህ ሰው ቀድሞ ብሎ ስልጣን የነበረው ቢሆንም በአልጄሪያ የስለላ ድርጅት በመሰልጠንና በመጠምዘዝ የታውራግን የነፃነት እንቅስቃሴ ከውስጥ ሆኖ እንዲያኮላሽ ለማድረግ በቃ። ምክንያቱም አልጄሪያ የታውራጎችን መጠናከር ስለምትፈራ እኔንም ያስቸግሩኛል በማለት ከውስጥ ሆኖ ለነፃነት የሚደረገውን እንቅስቃሴ የሚያኮላሽላት ሰው አሰርጋ አስገባች። በዚህ መልክ ጠቅላላው የፖለቲካ ስልት ይቀየራል። በሊያድ አግሃሊ የሚመራው የእስልምና እንቅስቃሴ ይባስ ብሎ አንሳር አድ ዲን ከሚባለው ሌላ አክራሪ የእስልምና እንቅስቃሴ ጋር አንድነትን በመመስረት ሁኔታውን ያባብሱታል። ይህ በሊቢያ የተፈጠረው አዲስ ሁኔታና፣ በተጨማሪም የአልጄሪያ የስለላ ድርጅት ለዚህ ዐይነቱ አክራሪ የእስልምና ሃይማኖት እንቅስቃሴ ማንኛውንም ድጋፍ በመስጠቱና በጦርነቱ እንዲገፋበት በማድረግ አካባቢው የእስላም አክራሪ ኃይሎችና አሸባሪዎች የሚንቀሳቀሱበት በመሆኑ የግዴታ ጣልቃ መግባት ያስፈልጋል ለሚለው የአሜሪካንና የፈረንሳይ መንግስት አመቺ ሁኔታ ፈጠረላቸው። የአሜሪካና የአልጄሪያ የስለላ ድርጅቶች አንድ ላይ መተጋገዝም ለሁኔታው መባባስ ልዩ ዕምርታ ይሰጡታል። ይህ አዲስ የተፈጠረው ሁኔታ በተለይም አሜሪካኖች የቻይናን በተለያዩ አገሮች ጣልቃ መግባትና የጥራህብት ተቀራማች መሆናቸውን ለመቋቋምና አካባቢውን ለማመስ የሚያመቻቸው ሆነላቸው።

ባዌሩ በአፍሪካምና(AFRICOM) በፈረንሳይ፣ እንዲሁም በጀርመን አሸባሪና አክራሪ የእስልምና ሃይማኖት ተከታዮችን ለመዋጋት ተብሎ በማሊ በረሃና በኒጄር የሚካሄደው ጦርነት ራሳቸው የስለላ ድርጅቶች ለሁኔታው ልዩ ዕምርታ በመስጠት የማሊና የኒጄር መንግስት ሊወጡ የማይችሉበት ሁኔታ ውስጥ ከተዋቸዋል። በተለይም የአፍሪካም ዋናው ተግባር አሸባሪዎችንና አክራሪ ኃይሎችን መዋጋት በሚለው ሽፋን ስር ከጀርመንና ከፈረንሳይ የመከላከያ ስራዊት ጋር በመሆን ጦርነቱን ሪጂናዊና ቀስ በቀስም በጠቅላላው አፍሪካ ውስጥ ማዳረስ ወይም አህጉራዊ ማድረግ ነው። ጦርነቱ የአሜሪካና የተቀረው የምዕራብ አውሮፓ አገሮች ብቻ እንዳይመስል ከተለያዩ የአፍሪካ አገሮች የተውጣጡ መኮንኖች ልዩ ስልጠና በመውሰድ አካባቢውንና አህጉሩን በማመስና ሰላም በማደፍረስ የአህጉሩን ህዝብ ታሪክ እያበላሹና፣ ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ዕድገት እንዳይመጣ እያደረጉ ነው። 53 የአፍሪካ አገሮች የአፍሪካም አባሎች ሲሆኑ፣ ዋናው መቀመጫው ሽቱትጋርት(Stuttgart) የሚባል በደቡብ ጀርመን የሚገኝ ትልቅ ከተማ ውስጥ ሲሆን፣ ጂቡቲም አላቸው።

ከዚህ ስንሳ አሸባሪዎችን ለመዋጋት እየተባለ የሚደረገው ጣልቃ ገብነትና ጦርነትን በየቦታው መለኮስ በአንድ አገር ውስጥ የሚኖር ህዝብ ርስ በርሱ እንዲዋጋ በማድረግ ሁኔታውን የሚያባብስ እንጂ ጋብ የሚያደርገው አይደለም። በእንደዚህ ዐይነቱ ጣልቃ ገብነትም አሸባሪዎች የሚያካሂዱትን ጦርነት ለማብረድ ወይም ለማቆም በፍጹም አይቻልም። ሁኔታው ይበልጥ ለአዳዲስ ታጋዮችና፣ የአሜሪካና የተቀረውን የምዕራብ አውሮፓ የባለይነትን ለሚጠሉ መሳሪያ እያነሱ እንዲዋጉ ያበረታታቸዋል። የአሜሪካንም ዋናው ፍላጎትና ዓላማ ይህ ነው። ሰላምን ማስፈን ሳይሆን ጦርነትን አህጉራዊና ዓለም አቀፋዊ ማድረግ ነው። በዚህ መልክ ብቻ ነው የባለይነቱን ይዞ ሊቆይ ይችላል ብሎ የሚያስበው። ስለሆነም የፈረንሳይ እንዲሁም የጀርመን መንግስታት በጦርነቱ ውስጥ መካተት በዚያ አካባቢ ሰላምን ለማስፈን ሳይሆን የቻይናዎችን ግፊት ለመግታት ብቻ ነው። በዚያውም መጠንም ከረጅም ጊዜ አንጻር ሰላም እንዳይኖርና ህዝቦች ነፃነታቸውን እንዳይቀዳጁ የሚደረግ ስትራቴጂ ነው። ጦርነቱ የጥሬ-ሃብትን ለመቆጣጠር የሚደረግ አዲስ የቅኝ አገዛዝ ስልት ነው። የአፍሪካምም ዋናው ተግባር ይህ ነው። በተለይም ሰፊ ያለ የጥሬ -ሃብት ክምችት ያላቸውን አገሮች ማመስና ሰላም አሳጥቶ የጥሬ-ሃብታቸውን በቁጥጥር ስር ማድረግና መዝረፍ ነው።

ወደ ኢራክና ሶሪያ ከመሄዳችን በፊት የሊቢያን ሁኔታ በአዌሩ እንመለከት። በመጀመሪያ ደረጃ ኮሎኔል ጋዳፊ አምባገነን ለመሆናቸው የሚያጠራጥር ጉዳይ አይደለም። ይህ ጉዳይ ደግሞ ከሊቢያ የህብረተሰብ አውቃቀር ጋር የተያያዘ ሲሆን ምዕራቦች እንደሚሆኑት በቀላሉ ወደ ሊቢያ ዲሞክራሲና ወደ ገበያ ኢኮኖሚ የሚለወጥ አይደለም። ይሁንና ግን የሊቢያ ህዝብ በኮሎኔል ጋዳፊ ዘመን የምዕራቡ ዐይነት የሊቢያ ዲሞክራሲ ከማጣቱ በስተቀር በኢኮኖሚ፣ በማህበራዊ፣ በትምህርትና በህክምና እንዲሁም በቤት ችግር የሚሰቃይ አይደለም። ኮሎኔል ጋዳፊ ከዘይት ሺያዌ ያገኙ የነበረውን ገንዘብ በሊቢያ ህዝብ ስም የሚያስቀምጡ ብቻ ሳይሆኑ፣ በተቻለ መጠን ኢኮኖሚው እንዲያደግ አስፈላጊውን የመዋዕለ-ነዋይ ክንቀኔ የሚያካሂዱ ነበሩ። በተጨማሪም ትምህርት ነፃ ብቻ ሳይሆን፣ ወደ ውጭ አገር ሄዶ የሚማር ተማሪ በወር እስከ ሁለት ሺህ ዶላር ይቆረጥለት ነበር። በአረፍት ጊዜም በተለይም ምስራቅ አውሮፓ የሚማሩ የሊቢያ ዜጎች አውሮፕላን ተልኮላቸው ወደ አገራቸው ተመልሰው እረፈት የማድረግ ዕድል ነበራቸው። ወጪውንም የሚሸፍነው መንግስት ነው። እያንዳንዱ ተማሪ ትምህርቱን ጨርሶ ወደ አገሩ ሲመለስ ስራ እስኪያገኝ ድረስ ሙሉ ደግዘ ይከፈለዋል። ስራ ይዞ ትዳር ሲመሰርት ደግሞ ለመቋቋሚያ ተብሎ እስከ ሰላሳ ሺህ ዶላር ድረስ ይሰጠዋል። የራሳቸውን ንግድ ወይም ኢንቨስትሜንት ለማካሄድ ለሚፈልጉ ደግሞ ድጎማና በቅናሽ ወለድ ብድር ይሰጣቸው ነበር። ለሚያርሰውም ገበሬ እንዲዘሁ በሬና መሬት ወይም ሌላ የማረሻ መሳሪያ ተገዝቶ ይሰጠው ነበር። ይህ ዐይነቱ ድጋፍ የምዕራቦችን የሊቢያ ዲሞክራሲና የነፃ የገበያ አስተሳሰብና „እሴት“ የሚፃረር ነው። ስለሆነም በእነሱ ዕይታ እንደዚህ ዐይነቱ የምዕራቡን ሞዴል የሚፃረር ከምድረ-ገጽ መጥፋት አለበት። የኮሎኔል ጋዳፊ „ወንጀል“ ይህ ብቻ አልነበረም። ሰውየው በአፍሪካ ውስጥ ተደማጭነት እንዲኖራቸው ብቻ ሳይሆን፣ አፍሪካ ራሱን እንዲችል የሚጥሩ መሪ ነበሩ። ስለሆነም በአፍሪካ ውስጥ የኢንዱስትሪ አብዮት መካሄድ አለበት፤ በዚህ ብቻ ነው አህጉሩ የሚከበረው ብለው የሚያምኑ መሪ ነበሩ። በመሆኑም ይህንን ህልማቸውን ተግባራዊ ለማድረግ አፍሪካ ራሱን የቻለ አንድ ከረንሲ እንደሚያስፈልገውና፣ ይህም ገንዘብ በወርቅ ላይ የተመረከዘ ዲናር ጎልድ ተብሎ የሚጠራና፣ አይሮንና ዶላርን የሚፎካከር መሆኑን ያበስራል። ይህንን ወሬ የሰሙ የአሜሪካና የፈረንሳይ መንግስት፣ እንዲሁም እንግሊዝ እንዴት አድርገው ኮሎኔል ጋዳፊን እንደሚጥሉና የሊቢያን ሀብት እንደሚዘርፉ ያውጠነጥናሉ። የመጨረሻ መጨረሻም አሜሪካኖች ያሰለጠናቸውን የሲኦይ ኤ ሰዎች አሾልከው በማስገባት ረብሻ እንዲጀመር ያደርጋሉ። በመቀጠልም

በጉልበት ሰተት ብለው በመግባት በአውሮፕላን በመደብደብ የኮሎኔል ጋዳፊን መንግስት ይጥሉታል። በዚህ ዐይነቱ ዐይን ያወጣ ወንጀልና ውንብድና ዛሬ ሊቢያ ውስጥ የሊቢያን ህዝብ የሚወክል መንግስት እንዳይኖር ተደርጓል። አሜሪካኖች ያሰለጠናቸው የእስላም አክራሪዎች ሰርገው በመግባት በተለያዩ አቅጣጫ አገሪቱን እያመሱ ነው። በሊቢያ ውስጥ ህዝቡን የሚወክልና ውጭ የተከማቸውን ሀብት የሚቆጣጠር መንግስት ባለመኖሩ ኮሎኔል ጋዳፊ በሊቢያ ህዝብ ስም ውጭ አገር ባንኮች ያስቀመጡትን ከሁለት መቶ ሃምሳ ቢሊዮን ዶላር የሚበልጥና የወርቅ ክምች ሊቀልጥ ችሏል። አሜሪካና የተቀሩት የአውሮፓ መንግስታት ዘርፈውታል። እንግዲህ ይህ ነው ሞራል፣ ስነ-ምግባር፣ የዲሞክራሲና የሊበራል ኢኮኖሚ እሴት አለኝ የሚለው የምዕራቡ ዓለምና በተለይም የአሜሪካ ተግባር።

ወደ ኢራክና ወደ ሶርያ እንምጣ። በመጀመሪያ አሜሪካን የሚባል አገር ከመፈጠሩና ከመታወቁ በፊት ኢራክና ሶርያ ከሶስት ሺህ ዓመት በላይ የሚቆጠር ስልጣኔ የነበራቸው ናቸው። የማቲማቲክስና የሌሎች ሳይንስ ግኝት ምንጮች ናቸው። ሁለቱ አገሮች ከግብጽ ስልጣኔ ጋር ተደምሮ ለምዕራቡ ስልጣኔ ብቻ ሳይሆን ለዓለም ህዝብ ታላቅ አስተዋፅኦ ያበረከቱ ናቸው። ግሪኮች ዕውቀታቸውንና ፍልስፍናቸውን ከዚያ በመጣና በመቅዳት ነው ልዩ ዕምርታ በመሰጠት ለዘመኑ ስልጣኔ መሰረት መጣል የቻሉት። ከዚህ ሀቅ ስንሳ እነዚህ የስልጣኔ ምንጭ የሆኑ አገሮች መከበር ያለባቸውና ልዩ እንክብካቤም የሚያስፈልጋቸው ነበሩ። ልክ ለምን ስልጣኔን አሳያችሁን ብሎ እንደሚናደድ ሰውና አገር የነጩ አሊጋርኪ መደብ ያለ የሌለውን ኃይል በመሰብሰብና በውሸት በመወንጀል፣ በተለይም ሁለቱ አገሮች ዛሬ የምናየው አሳዛኝ ሁኔታ ውስጥ እንዲወድቁ ተደርገዋል። የጥንት ከተማዎቻቸው ፈርሰውባቸዋል። በሺህ የሚቆጠሩ የታሪክ ቅርሶች ወድመውባቸዋል። በብዙ ሺህ የሚቆጠሩ መጽሀፎች ተዘርፈዋል፤ አንዳንዶችም ከጥቅም ውጭ እንዲሆኑ ተደርገዋል። በአጭሩ በአሜሪካን ኢምፔሪያሊዝም የሚመራው አመጸኛ ኃይል መንግስት ያለው የሌለውን ኃይል በማስተባበር የታሪክ ቅርስን አውድሟል። ይህ አሳዛኝ ሁኔታና ወንጀል ነው ለእስላም መንግስት (Islamic State) መነሻ የሆነው።

በእነዚህ አገሮች አይሲስ የሚባለው አክራሪ የእስልምና እንቅስቃሴ የተጀመረው የሳዳም ሁሴን መንግስት ከፈረሰና ሺይቶች ስልጣንን ጠቅልለው ከወሰዱ በኋላ ነው። በመጀመሪያ አሜሪካኖች በኢራክና በኢራን መሀከል ጦርነት እንዲካሄድ በመገፋፋት የሳዳም ሁሴንን መንግስት አስፈላጊውን መሳሪያ በሙሉ ያስታዋቁታል። በሁለቱ አገሮች መሀከል በተካሄደው ጦርነት በብዙ ሺህ የሚቆጠሩ ሰዎች ሲሞቱና ሲቆሰሉ፣ ጦርነቱ በአጠቃላይ ወደ ስምንት ቢሊዮን ዶላር ፈጅቷል። ሳዳም ከጦርነቱ ሲላቀቅ በመሳሪያ ቢታጠቅም ኢኮኖሚው በጣም ተዳክሞ ነበር። በዚህ ወቅት ነው ኩዌት ብዙ ዘይት በማምረት የዓለምን ገበያ ማጥለቅለቅ የጀመረችው። ይህ ሁኔታ በኢኮኖሚ ለተዳከመው የሳዳም ሁሴን መንግስት የሚጥለት አልነበረም። ይህ በዚህ እንዳለ የሳዳም ሁሴን መንግስት ኩዌትን ለመውረር ዝግጅት ያደርጋል። በጊዜው ኢራክ የነበረችው የአሜሪካ መንግስት አምባሳደር በወረራው ችግር አንደሌለባት የአረንጓዴ መብራት ትሰጠዋለች። ይህ ሁኔታ ግን ሳዳምን ወጥመድ ውስጥ የሚከተው ነበር። አሁን አሜሪካኖች ወረራውን አሳበው ኢራክን የሚወሩበትና ሳዳምን የሚያባርሩበት ሁኔታ ይፈጠራቸዋል። ይህ የአሜሪካኖች ስትራቴጂ ደግሞ እስራኤልን በአካባቢው ብቸኛዋ ኃይል መንግስት ሆና እንድትወጣ ታስቦ የታቀደ በመሆኑ አመቺ ሁኔታ ይፈጥራቸዋል። ሳዳምም ኩዌትን ለቆ ከወጣ በኋላ የአቶም ቦምብ ለመስራት ዝግጅት ላይ ነህ በማለት የውሸት ክስ በማካሄድ ማዕቀብ ያደርጉበታል። ጠቅላላውን ሁኔታ ሳዳምን ለማባረርና ኢራክን ለሶስት ለመከፋፈል ይጠቀሙበታል። የሳዳም መንግስት ሲፈራርስ የሱኒቶች ኃይል እንዳለ ይዳከማል፤ ይበታተናልም። ቀደም ብለው ስልጣንን የሚቆጣጠሩት የሱኒት ሃይማኖት ተከታዮች ቦታ ባለማግኘታቸውና ሳዳም ሁሴን የገንባውም የጸጥታና የሚሊታሪ ኃይል በመፈረካከሱ ለአክራሪ ኃይሎች አመቺ ሁኔታ ፈጥሮባቸዋል። በ2011 ዓ.ም በሶርያ ደግሞ አዲስ ሁኔታ ሲፈጠር፣ ሲአይ ኤ፣ የሳውዲ አረብያ መንግስት፣ እስራኤል፣ የቱርክ የስለላ ድርጅትና ሚሊታሪ፣ በጫሩ ጠቅላላው ስለጠንኩኝ የሚለው የምዕራቡ ዓለም አክራሪ ኃይሎችን እያሰለጠነ ያስገባል። በተለይም በምዕራቡ የስለላ ድርጅት እየተመለመሉ ከአሜሪካን፣ ከፈረንሳይ፣ ከእንግሊዝና ከጀርመን የገቡ የእነዚህ አገር ፓስፓርት ያላቸው የእስልምና ሃይማኖት ተከታዮች በብዙ ሺሆች የሚቆጠሩ ነበሩ። አብዛኛዎቹ ወጣት ሲሆኑ በቀላሉ በገንዘብ የሚታለሉና ዕውነተኛውን ዓለም በዚህች ምድር ላይ ሳይሆን ሰማይ ላይ የሚያገኙ የሚመስላቸው ነበሩ። በዚህ ዐይነቱ ዐይን ያወጣ ተንኮል የፕሬዚደንት አሳድን መንግስት ወጥመድ ውስጥ በመክተት በብዙ መቶ ሺህ የሚቆጠር ህዝብ ህይወቱን እንዲያጣ አድርገዋል። ከአምስት ሚሊዮን በላይ የሚሆኑ ሶሪያኖች ደግሞ እንዲሰደዱ ተደርገዋል። ይህ ሁሉ የተደረገው ከካታርና ክሳውዲ አረብያ በመነሳት በሶርያ በርሃ ውስጥ አቆራርጦ የጋዝ ቱቦ ለመዝርጋትና ጋዝ ወደ አውሮፓ ለማምጣት የተተለመ እጅግ

አደገኛ ስትራቴጅ ነበር። በዚህ አማካይነት ምዕራብ አውሮፓን ከራሺያ የጋዝ ጥገኝነት ለማላቀቅና ኢኮኖሚያዊውንም ለማዳከም ነበር ዋናው ዓላማው። ይሁንና ግን በራሺያ ጣልቃ ገብነት አሚሪካኖችም ሆኑ የተቀረው የምዕራቡ ዓለም ያሰቡት ህልምና የሰሩት ተንኮል የመጨረሻ መጨረሻ ግቡን ሊመታ አልቻለም። ራሺያ፣ ኢራንና የሊባኖኑ ሂስቦላ ባይኖሩና ለዕርዳታም ባይደርሱ ኖር የአሳድ መንግስት አልቆለት ነበር።

ያም ሆነ ይህ በዚህ ዓይነቱ የምዕራቡ ወንጀል የተወሰነው የዋሁ ሶሪያዊ መታለሉ ብቻ ሳይሆን የራሱንም የታሪክ ቅርስ እንዲያወድም ሊያደርግ በቅቷል። ራሱ ሳያውቀው አሌፖንና ፔልሜራን የመሳሰሉ ታሪካዊ ቦታዎችና መገበያያዎች እንዳሉ እንዲወድሙ ተደርገዋል። ከጦርነቱ በፊት ያለውን ሁኔታ ስንመለከት ደግሞ የኢራክም ሆነ የሶሪያ ህዝቦች በድህነት ዓለም ውስጥ የሚኖሩ አልነበሩም። የሳድምም ሆነ የፕሬዚደንት አሳድ መንግስት ህዝቡ እንዲማርና እንዲያውቅ ይገፋፋና ኢንቬስትም ያደርጉ ነበር። በዚህም ምክንያት የተነሳ በተለይም በሶርያ የተማረው ምሁር በተወሳሰበ መልክ የሚያስብና በጣምም የሰለጠነ ነው። በዚህ መልክ በሁለቱ አገሮች ማዕከለኛ ከበርቴ ወይም የነቃ ሚድያ ክላስ የሚባለው የህብረተሰብ ክፍል በማደግ ላይ ነበር። በሁለቱም አገሮች፣ በተለይም በሶሪያ የተለያዩ ሃይማኖት ብቻ ሳይሆን፣ የተለያዩ ጎሳዎችም በስምምነት የሚኖሩባት አገር ነበረች። ሶሪያም ለቱሪዝም የምታመች አገር ነበረች። በውሽት ጦርነት የተነሳ ይህ ዓይነቱ ህይወትና ዕውቀት ነው እንዲወድም የተደረገው።

ይህን የመሰለውን ወንጀል አስመልክቶ በቅርቡ አንድ ዲሞክራሲ ተብሎ የሚጠራ አርዕስት ያለው ድራማ በፍሪድሪክ ሺለር የተጻፈና በጀርመን የቲያትር ደራሲዎች አቀናባባሪነትና ትግሉን ጥለው በወጡና እዚህ ጀርመን ጥገኝነት ጠይቀው በሚኖሩ ሶሪያውያን የተሰሩ ቲያትር አለ። ድራማው ራሺያ ከ1598-1613 ከፍተኛ የስልጣን ሽኩቻና የረሃብ ዘመን ውስጥ የነበረችበትን ሁኔታ አስመልክቶ የተጻፈ ነው። ዋናው ይዘቱም በጊዜው እኔ ነኝ ዕውነተኛው ዛር፣ ስልጣን ላይ ያለው ዕውነተኛው ዛር አይደለም፣ ስልጣንም የሚገባኝ እኔ ነኝ በማለት ፖላንድ ክራካው የሚባል ከተማ ይገዙ የነበሩ መሳፍንት ጋ ሄዶ ዲሞክራሲ በመባል የሚታወቅ እራሱን ያስተዋውቃል። መሳፍንቶችና ልዑሎችን በማሳመን እሱ ትክክለኛው መሆኑን ያረጋግጣልታል። ስለሆነም እንዲያስታዋቁትና ጦርነትም ገጥሞ ስልጣንን በኃይል ለመወሰድ እንደሚፈልግና የዕውነተኛው ዛርን፣ በጊዜው ኢቫን አረመኔው በመባል የሚታወቀውን ንጉስ ዝናን ለመመለስ እንደሚፈልግ ይነግራቸዋል። የድራማው ዋና መልዕክት በሀሰት ላይ በተመሰረተ ክስ ወይም ወሬ በሁለት አገሮች መሀከል ጦርነት እንደሚነሳና፣ ከቀድሞው የባስ ምስቅቅልቅል ሁኔታ እንደሚፈጠር ለማመልከት የተደረሰ ዕውነት አዘል ድራማ ነው። ስለሆነም የቲያትር ተዋንያን የሆኑ ሶሪያውያን በተለይም በሲኦይ ኤ እየተመለሙ፣ በተለይም መንግስት ነክ ያልሆኑ የተራድኦ ድርጅት ነን ባዮች እንዳታለጁቸውና ጦርነት እንዲቀስቅሱ ምክንያት እንደሆናቸው ነው። ስለሆነም እነዚህ ሶርያውያን በተመለሙበትና ጦርነት በሚያካሄዱበት ጊዜ ትላልቅ ጂፕ መኪናዎች እንደሚሰጣቸውና፣ በቡዙ ሺህ የሚቆጠር ዶላርም እንደሚከፈላቸውና ጦርነቱን ያካሄዱ እንደነበር ነው። ይሁንና ግን የመጨረሻ መጨረሻ ነገሩ የማያዋጣ መስሎ ሲታያቸውና ነገሩም ሲገባቸው አምልጠው ወደ ጀርመን ይመጣሉ። ያደረሱትን ጉዳትና የደረሰባቸውን ስቃይ ሁሉ ይናገራሉ። ተታለውም እንደ ሆልምስ የመሳሰሉ ትላልቅ ታሪካዊና የንግድ ከተማዎችን ድምጥማቸው እንዲጠፉ አስተዋዕቅ እንዳበረከቱ በድራማ መልክ ያቀርባሉ። ይህ ድራማ በዕውነተኛ ድርጊት ላይ ተመርኩዞ የተሰራ ድራማ ሲሆን፣ በተለይም ሲኦይ ኤ የሰራውንና የሚሰራውን ወንጀል የሚያጋልጥ ነው። እንግዲህ የምዕራቡ ውስብስብ ተንኮልና ታሪክን አውዳሚነት ይህንን ነው የሚመሰለው።

ከዚህ አጠር መጠን ብሎ ከቀረበው ሀታታ ስንነሳ ሻለቃ ዳዊት ሊያያቸው፣ ሊገነዘባቸውና ጭንቅላቱ ውስጥ አግብቶ ሊያብላላቸው የሚገቡና በምድር ላይ የሚታዩ ነገሮችን በፍጹም ቁጥር ውስጥ አላስገባም። በእሱ ዕምነት ዛሬ በተለያዩ የአፍሪካ አገሮችና በማዕከለኛው ምስራቅ አረብ አገሮችና በሊቢያም የሚካሄዱት ጦርነቶች ዝም ብሎ በጭፍን በእስላም አክራሪ ኃይሎች የሚካሄዱ ጦርነቶች ናቸው። የአሜሪካን መንግስትና የስለላ ድርጅቱ፣ እንዲሁም የተቀሩት የምዕራብ የስለላ ድርጅቶች የጸነጃቸውና ያፋፋሚቸው ሳይሆኑ፣ አክራሪ ኃይሎች ብቻ ናቸው የሚለን። የሱ ግምገማ፣ ግምገማ ካልነው በቡዙ ሺህ ወረቀቶች ተጠናቅረው የወጡ ሀቀኛ ጥናቶችን ብቻ ሳይሆን፣ በምድር ላይ ያለውን ሀቅ የሚፃረርና ለመቀበልም የማይፈልግ ነው። በዚህ ዓይነት አመለካከቱና አጻጻፉ ከማን ጋር እንደቆመም አረጋግጠልናል። በዓለም አቀፍ ደረጃ በተዘረጋው ዓለምን ከሚያዋክበውና የሰውን ልጅ መግቢያና መውጫ ካሳጣው የአገዛዝ፣ የጭቆናና የጦርነት ሰንሰለት ውስጥ የገባ ስለሆነ ከማን ጋር እንደቆመ በዚህ ጽሁፉ ብቻ ሳይሆን፣ በተለያዩ ጽሁፎቹ አረጋግጠልናል። አቀራረቡ እጅግ አሳሳችና

አደገኛ ብቻ ሳይሆን፣ የዓለምን ህዝብ ሰላም ፈላጊነትና የስልጣኔን ምኞት የሚጻረር ነው። የዓለም ህዝብ የሚፈልገው ጦርነት ሳይሆን ሰላምና ስልጣኔን ብቻ ነው። በዓለም ታሪክ ውስጥ የሚከሰቱና ለብዙ መቶ ሺህ ሰዎች ዕልቂት ምክንያት የሚሆኑ ጦርነቶች የሚታቀዱትና የሚቀሰቀሱት በተራ ወይም በደሃ ሰዎች አይደለም። የጦርነት ምንጮች ሁልጊዜ ስልጣንን የተቆናጠጡና ሲጠግቡ የሚያደርጉትን በሚያጡ፣ ውስጥ የተደበቀ ፍላጎታቸውን ሊያሟሉ የሚችሉት ጦርነት ቀስቅሶው ተራ ሰው ሲያልቅ ብቻ በሚደሰቱ ሰዎች ብቻ ነው። ከዚህ ስንሳ ማንኛውም እንዲያውቀው የሚገባ ነገር፣ ይህ ዐይነቱ በአሜሪካንና በተቀረው የምዕራቡ ዓለም በአፍሪካና በሌሎች አገሮች የሚካሄደው ጦርነት የጥሬ-ሀብትን ለመቀራመት ብቻ ሳይሆን፣ በከፍተኛ ደረጃ እያደገ የመጣውን የአፍሪካንና የአረብን ህዝብ ቁጥር ለመቀነስም ነው። ማንኛውም ጤና ጭንቅላት ያለው ሰው የዚህ ዐይነቱ ወንጀል ተባባሪ መሆን የለበትም። እንደዚህ ዐይነቱን በኢምፔሪያሊስት ኃይሎች የተቀነባበረውን ወደፊትም የሚቀነባበረውን ጦርነት ማጋለጥና መዋጋት ታሪካዊና ሞራላዊ ግዴታ ነው። ለጊዜው የበላይነትን ተቀዳጅተናል፣ የዓለምን ህዝብ ዕድል እኛ ብቻ ነን ለመወሰን የምንችለው ብለው በተነሱና፣ የሚሊታሪ፣ የኢኮኖሚና የፖለቲካ ኃይል አለን ብለው ዓለምን የሚያተረማምሱ ጥቂት አገሮችን ዝም ብለን ማየት ያለብን አይመስለኝም።

ዓለም አቀፋዊ ጦርነት የካፒታሊዝም ዋናው አካል ነው !

እስከ ሁለተኛው ዓለም ጦርነት ድረስ የተካሄዱትን ትላልቅ ጦርነቶች በምንመረምርበት ጊዜ ጦርነቶቹ በሙሉ በአውሮፓ ምድር ነው የተካሄዱት። አንደኛውን ሁለተኛውን የዓለም ጦርነት ብቻ ስንመለከት በራሺያ በኋላ ደግሞ በሶቭየት ህብረት ላይ ያነጠጣሩ ነበሩ። የሁለቱም ጦርነቶች ዋና ዓላማ ራሺያ ጠንካራና ኃይል አገርና መንግስት ሆኖ እንዳትወጣና ተፎካካሪ እንዳትሆን ታስቦ የተካሄዱ ጦርነቶች ናቸው። በተለይም ሂትለር በሶቭየት ህብረት ላይ ካነጣጠረው ጦር በስተጀርባ አሜሪካና እንግሊዝ እንደነበሩበት የታወቀ ጉዳይ ነው። ዋና ዓላማውም ሶቭየት ህብረትን በቦንብ ደብድቦ እንደገና እንዳታንሰራራ ለማድረግ ነበር። ከሁለተኛው ዓለም ጦርነት በኋላም ከአውሮፓ ውጭ የተካሄዱትን ጦርነቶችና ዛሬም በተለያዩ አገሮች በሃይማኖትና በጎሳ ስም ተሳበው የሚካሄዱትን ጦርነቶች ስንመለከት ከጦርነቶቹ በስተጀርባ የአሜሪካን፣ የእንግሊዝና የእስራኤል የስለላ ድርጅቶች እንዳሉበት መረጃዎች ያረጋግጣሉ። ባጭሩ እነዚህ ጦርነቶች በሙሉ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ በምዕራቡ ዓለም፣ በተለይም በአሜሪካንና በእንግሊዝ ቀጥሎም በፈረንሳይ አገዛዞች የሚቀሰቀሱና የሚካሄዱ ጦርነቶች ናቸው። ይህም ማለት ባለፉት ሰባ ዓመታት የተለያዩ ምክንያት እየተሰጣቸው የሚካሄዱት ጦርነቶች በሙሉ ከአውሮፓና ከአሜሪካ ውጭ ነው። ይህ ብቻ ሳይሆን በዓለም አቀፍ ደረጃ፣ በተለይም በሶስተኛው ዓለም አገሮች፣ ብራዚል፣ አርጀንቲናና ቺሌ እንዲሁም በተቀሩት የላቲንና የማዕከለኛው አሜሪካን አገሮች ከ1940ዎቹ መጨረሻ ጀምሮ፣ በተለይም ከ1960 ዓ.ም መጨረሻ ጀምሮ ብቅ ያሉት አምባገነናዊና ፋሺስታዊ አገዛዞች ከምዕራብ አውሮፓው፣ በተለይም ከአሜሪካን ካፒታሊዝም ወይም ኢምፔሪያሊዝም ጋር በጥብቅ የተያዙ ናቸው። ኮሙኒዝምን ለመዋጋት ተብሎ ላይ በተጠቀሱት መንግስታት አማካይነት በተማረው ህዝብ ላይ የተካሄዱት አፈናዎችና ግድያዎች ዋና ዓላማው በእነዚህ አገሮች ውስጥ ጠንካራና በራሱ የሚተማመን፣ እንዲሁም ፈጣሪ የሆነ የማዕከለኛ ከበርቴ ወይም ሚድል ክላስ እንዳያንሰራራና እንዳይዳብር ለማድረግ ታስቦ ነው። በአብዛኛዎቻችን ዘንድ ያለው ትልቁ ችግር ይህን ዐይነቱን የተወሳሰበ ሁኔታ ለማውጣት ጊዜ አለማግኘት ብቻ ሳይሆን፣ ከውስጥም ሆነ ከውጭ የሚነሱትን ጦርነቶች በሙሉ እንደተፈጥሮአዊ አድርጎ መውሰድና ግንዛቤ ውስጥ ለማስገባት አለመቻል ነው። ሀቁ ግን ጦርነቶች በሙሉ የበላይነት መግለጫዎችና ማረጋገጫዎች ናቸው። በተለይም ካፒታሊዝም በአሸናፊነት ከወጣበት ጊዜ ጀምሮ ጦርነት አንደኛው የካፒታሊዝም ውስጣዊ ህግና መለያ በመሆን በተለያዩ አገሮች ጥቅምን ማስጠበቂያ መሳሪያ ለመሆን በቅቷል። ስለሆነም ካፒታሊዝም ካለጦርነት በፍጹም ሊኖር አይችልም። ጦርነት የካፒታሊዝም አንዱ አካልና ውስጣዊ ህግ በመሆኑ ደካማ አገሮችን የራሱ ተቀጥሎ እያደረገና፣ በየመንግስታት መኪና ውስጥም ሰርጎ በመግባት ደካማ አገሮችን ወደ ጦርነት አውድማ ይለውጣቸዋል። ይህ በማይቻልበት ቦታ ደግሞ አሸባሪዎችን በፈንጂ እያስታጠቀ በከተማዎች ውስጥ፣ በተለይም ስትራቴጂክ በሆኑ ቦታዎች ላይ ቦንብ በማፈንዳት ህዝብ እየተረበሸና እየተደናገጠ እንዲኖር ያደርጋል። በተለይም በአሁኑ ወቅት የአሜሪካን ኢምፔሪያሊዝም የበላይነቱ እያጣ በመጣበት ዘመን ያለው አማራጭ በሁሉም አቅጣጫ በድብቅና በይፋ በየዋህ ህዝቦች ላይ ጦርነት ማወጅ ነው። በዚህ ዐይነቱ ጦርነትና አገሮችን ማከረባበት ብቻ ነው በዓለም አቀፍ ደረጃ የበላይነቱን ለረጅም ጊዜ ለማቆየት የሚችለው። ሎጂኩ ቀላል ነው።

በመጀመሪያ ደረጃ በካፒታሊስት አገሮች ውስጥ የህግ የበላይነት ሰፊና ቢባልም የየአገሮችን ህልውና የሚወስነው የመንግስትን መኪና የጨበጡ ሳይሆኑ ራሱ ስርዓቱ እንዳለ ነው። ካፒታሊዝም የአንድን ህብረተሰብ ደህንነትና ብልጽግና ለመጠበቅ ተብሎ የተቋቋመ ስርዓት ሳይሆን፣ ከብዙ ውጣ ውረዶች በኋላ በአሸናፊነት የወጣና ጠቅላላውን ህብረተሰብ ማቀፍ የቻለና፣ የጠቅላላውንም ህብረተሰብ ዕድል ወሳኝ የሆነ ስርዓት ነው። ዋናው ዓላማውም በተለያዩ መልክ የሚገለጸውን የሰውን የፍጆታ ፍላጎት ለማሟላት ሳይሆን፣ የካፒታሊዝም ስልተምርት የምርት ክንዋኔ ዋና ዓላማ አምርቶ ትርፍ ለማግኘት ብቻ ነው። ማንኛውም ካፒታሊስት በምርት ሂደት ውስጥ እሳተፋለሁ ብሎ ሲነሳ ከዚህ ስሌት በመነሳት ነው። ስለዚህም የገበያ ሁኔታዎችን፣ በገበያ ላይ ተመርተው የሚቀርቡ ምርቶችንና የጥሬ ሀብት አቅርቦትንና ሊሰራ የሚችል የሰው ኃይልን በሚገባ ካጠና በኋላ በምርት ሂደት ውስጥ ይሳተፋል። ይሁንና ሁሉም ካፒታሊስቶች ተመሳሳይ ቅድመ-ሁኔታዎችና አካሄድ ስለማይኖራቸው የተወሰነው ከገበያ እየተስፈናጠረ ሲወጣ፣ የቀረው ደግሞ የምርት ክንውንን በመቆጣጠርና በማበጥ፣ እንዲሁም ከባንኮች ጋር በመቆላለፍ እየሰፋና እያደገ ይመጣል። ይህ ዐይነቱ ሂደት ለትላልቅ ኩባንያዎችና የጥሬ-ሀብትን ለሚቆጣጠሩ፣ እንዲሁም በዓለም አቀፍ ደረጃ ለሚንቀሳቀሱ ባንኮችና የኢንቬስትሜንት ኩባንያዎች መንገዱን ይከፍታል። ከዚህ ስንሳ በተለያዩ አገሮች ያሉትን የየመንግስታት ዕድል ወሳኞች ተደራጅተው የሚገኙ ባንኮችና፣ በየመስሪያቤቱና በየፓርሊያሜንቱ ፊት ለፊት ቢሮ ከፍተው ህግ አውጭዎች ላይ ተፅዕኖ የሚያደርጉ ናቸው። የሚወጡትም ህጎች ከዚህ ዐይነቱ የኢኮኖሚና የፓለቲካ ግኑኝነት ጋር በመተሳሰር ነው። ስለዚህም በካፒታሊስት አገሮች ያሉ መንግስታት በሙሉ የትላልቅ ኩባንያዎችን፣ የባንኮችንና የኢንቬስትሜንት ኩባንያዎችን ጥቅም አስጠባቂዎች ናቸው። በዓለም አቀፍ ደረጃም የሚካሄዱት ጦርነቶች በሙሉ ይህን ዐይነቱ ህብረተሰብአዊ ግኑኝነትና በዚህ ላይ የተመሰረተውን የምርት ሂደትና የትርፍ ትርፍ ማከበት ክንዋኔ ለመጠበቅ ነው። ይህን አጠቃላይን ስዕል ትተን ወደ ጦር መሳሪያ ምርት ላይ ብቻ እናተኩር። እንደሚታወቀው አብዛኛዎቹ የጦር መሳሪያዎች፣ የኬሚካል፣ የባይዮቴክኖሎጂና የአቶም ቦምብም ጨምሮ የሚመረቱት የምዕራብ አውሮፓ ካፒታሊስት አገሮችና አሜሪካን ነው። በተለይም ስትራቴጅክ የሆኑ የጦር መሳሪያዎችን የሚገዙት ራሳቸው የካፒታሊስት አገሮች መንግስታት ናቸው። ለምሳሌ የትሪምፕ አስተዳደር በአሁኑ ዐመት ባጀቱ \$ 700 ቢሊዮን ዶላር ለመከላከያ ወጪ መድቧል። በሌላ ወገን ደግሞ በተለይም ዝቅተኛ ገቢ ላለው የህብረተሰብ ክፍል በጣም አስፈላጊ የሆኑ ለህክምናና ለሌሎች የማህበራዊ ወጪ የተመደቡ በጀቶችን ቀንሷል፤ ወይም ለመቀነስ እየጣረ ነው። ስለሆነም መንግስት የጦር መሳሪያ ምርትን የሚቆጣጠሩና ባለቤትም የሆኑ ባለሀብታሞችን በሀብታቸው ላይ ሀብት ይጨምርላቸዋል። የጦር መሳሪያ ምርት ራሱን የቻለ ቴክኖሎጂ በመሆኑና ለብዙ መቶ ሺህ ሰዎች የስራ ዕድልም የሚከፍት ስለሆነና፣ ኢንዱስትሪውም ከተለያዩ ሌሎች ኢንዱስትሪዎች ጋር የተያያዘ በመሆኑ አንደኛው የካፒታሊዝም የሀብት ክምችት መሰረት ነው። የጦር መሳሪያ ኢንዱስትሪዎችን የሚቆጣጠሩ ትላልቅ ባለሀብታሞችና ባለቤቶች ደግሞ በብዙ ሺህ ድር ከሚሊታሪውና ከስለላ ድርጅቶች ጋር የተቆላለፉ በመሆናቸው የትርፍ ትርፍ ሊያካብቱ የሚችሉት የግዴታ የጦር መሳሪያዎች በተከታታይ ሲመረቱና በተለያዩ አገሮች ሲሸጡና በዚያው መጠንም ጦርነት ሲካሄድ ብቻ ነው። የስለላ ድርጅቶችና የጄኔራሎች ዋና ተግባር ደግሞ በየጊዜው አዳዲስ ቦታዎች እየፈለጉና ምክንያት እየፈጠሩ ጦርነት ማካሄድ ነው። የአነሱ በማዕረግ ማደግም በጥብቅ ከጦርነት ጋር የተያያዘ በመሆኑ ማንም አገር ሳይወራቸው በውሸት ክስ አንድን አገር በመውንጀልና አንዳንድ የአገራውን ሰው ካታለሉና ጦርነት ከቀሰቀሱ በኋላ ቀስ በቀስ ሁኔታው ወደ አጠቃላይ ጦርነት እንዲያመራ ያደርጋሉ። በዚህ አማካይነት በአንድ ጊዜ ብዙ ግቦችን ይመታሉ። የጥሬ ሀብትን ለመቆጣጠር ይችላሉ። የጦር ማሳሪያዎችን ያራግፋሉ። የሶስተኛው ዓለም አገሮችን የመንግስት መኪናዎች የባሰውኑ ጦረኛ እንዲሆኑ በመገፋፋት ወደ ውስጥ መንግስታት መስራት የሚገባቸውን ነገሮች እንዳይሰሩ ያግዷቸዋል። በዚህ ዐይነቱ የተቆላለፈ ሁኔታ የጦር መሳሪያ ኢንዱስትሪዎች የትርፍ ትርፍ ያካብታሉ። አገሮች የአዳዲስ መሳሪያዎች መለማመጃ በመሆን ምስኪን ህዝብ ህይወቱን እንዲያጣ ይደረጋል። በዚያው መጠንም በየአገሮች ውስጥ በሚነሳውና በሚቀሰቀሰው ጦርነት የአሜሪካንና የእንግሊዝ መኮንኖች የጄኔራልነት ማዕረግ እንዲቀዳጁ ይደረጋል። ባጭሩ ቀደም ብሎም ሆነ ዛሬም በዓለም አቀፍ ደረጃ የሚካሄደው ምስኪንን ህዝብ የሚጨርሰው ጦርነት የክርስትናን ሃይማኖት ተቀብያለሁ፣ ጠበቃውም ነኝ፣ ከእግዚአብሔርም የተሰጠኝ ፈቃድና ሰለጠንኩኝ ከሚለው የምዕራቡ ካፒታሊዝምና በአሜሪካን አማካይነት ነው። ከዚህ ስንሳ ከአፍጋኒስታን ጀምሮ ከላይ በጭፍን በሚወረወሩ ቦንቦች፣ ሰው-አልባ በሆኑ አውሮፕላን የሚሰዉ ንጹህ ዜጎች፣ ህፃናትና ሽማግሌዎች፣ እንዲሁም ባልቴቶች የዚህ ዐይነቱ አገሮችን የማተረግመስ ሰለባ ናቸው። ይህንን ዐይነቱን በተለያዩ አካባቢዎችና በአሁኑ ደረጃ ጦርነቶችን ለማካሄድ ደግሞ ለስሙ የህግ አውጭዎች ወይም ፓርሊያሜንቱሪያን በመሰብሰብ ከህገ-መንግስቱ ጋር አነፃፅረው ትክክል ነው በማለት ጦርነትን ለማካሄድ ለጄኔራሎች ፈቃድ ይሰጧቸዋል። ወታደሩንም

የፓርሊያሜንት ወታደር ነው፤ እኛም የህዝብ ተወካዮች ነን፤ የምንፈጽማቸውም የህዝብን ጥቅም ለማስጠበቅ ነው። በማለትና የውሸት ቅስቀሳ በማካሄድ የጦርነትን ህጋዊነትና አስፈላጊነት ያረጋግጣሉ። አንዳንዶች ነገሩ የሚከናወኑት ደግሞ የህገ-መንግስቱን ለሚጠባበቀው ፍርድ ቤት ክስ ሲመሰርቱ፤ ዳኞች ክስን ከመረመሩ በኋላ በፓርሊያሜንት የፀደቀው ወታደሮችን የመላኩ ጉዳይ ህገ-መንግስቱን አይጥስም በማለት የመጨረሻ ውሳኔያቸውን ያስተላልፋሉ። በዚህ መልክ በረቀቀ ሁኔታ የተቆላለፉ የመንግስት መኪናዎችና ትላልቅ የካፒታሊስት ኩባንያዎች በንጹህ ህዝብ ላይ ጦርነት እንዲካሄድ ይወስናሉ።

ከዚህ ስንሳ በዓለም አቀፍ ደረጃ የተለያዩ ስም እየተሰጣቸው የሚካሄዱት ጦርነቶች በሙሉ የጥቂት ካፒታሊስት አገሮችን የበላይነት ለማረጋገጥ ነው። በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ የተለያዩ የአፍሪካ መንግስታት በዚህ ዐይነቱ የአገዛዝ ሂራርኪ ውስጥ በመጠቀሙና በመታዘዝ በየአገሮቻቸውና በየአካባቢው ጦርነትን የሚያካሂዱ ናቸው። የእነሱ በስልጣን ላይ መቆየትና አለመቆየትም ሊወሰን የሚችለው ጦርነትን ማካሄድ እስከቻሉ ድረስና ህዝቦቻቸውን በጭንቀት ዓለም ውስጥ እስከያዙ ድረስ ብቻ ነው። አንድ ህዝብ ሲዋከብና ዕረፍት ሲያጣ ብቻ ነው ስልጣን ላይ ለመቆየት እንችላለን ብለው የሚያስቡት። ስለሆነም አብዛኛዎቹ የአፍሪካ አገሮችና የተቀሩት የሶስተኛው ዓለም አገር አገዛዞች ሳያስቡትና ከረጅም ጊዜ አንጻር በህብረተሰብ ላይ ሊያስከትል የሚችለውን በቀላሉ ሊፋቅና መፍትሄ ሊያገኝ የማይችለውን አሉታዊ ድርጊት ሳያወጡና ሳያወርዱ በከፍተኛ መሳሪያ በመታጠቅና በስለላ ድርጅት በመከበብ በህዝቦቻቸው ላይ ጦርነት ያካሂዳሉ። በዚህ መልክ ጦርነት ዓለም አቀፋዊ በመሆን የሰው ልጅ ሁሉ እንዲለምደውና የህይወቱም አንድ አካል እንዲሆንና ዝም ብሎ እንዲመለከተው ይደረጋል። የተፈጥሮ ህግ በመሆኑም በሰው ልጅ የማሰብ ኃይል ሊገታና ሊወገድ የማይችል ነገር ተደርጎ ይወሰዳል።

ስለሆነም ዛሬ በተለይም በተለያዩ የአፍሪካ አገሮች አሸባሪዎችን ለመዋጋት ተብሎና በማዕለከኛው የምስራቅ አገሮች የሚካሄደው ጦርነት በሙሉ የካፒታሊዝም የሀብት ክምችት ዘዴ ነው። በተጨማሪም በየአገሮች ውስጥ አለመረጋጋት ሲኖር ብቻ ነው ዕድገት ሊመጣ የማይችለው። ምክንያቱም ካፒታሊዝም በመሰረቱ የሌሎችን አገሮች ጤናማ ዕድገት ስለሚቃወም ነው። ከዚህ አጭር ትንተና ስንሳ የምዕራቡን ካፒታሊስት አገሮችንና አሜሪካንን ጨምሮ የሊበራሊዝምና፣ የዲሞክራሲ፣ እንዲሁም የነፃ ገበያና የህግ የበላይነት፣ በተጨማሪም የሰብአዊ መብት አራማጆችና ጠባቂዎች አድርጎ መመልከቱ እጅግ የዋህነት ነው። አላዋቂነትንም ያሳያል። በአጭሩ የሻለቃ ዳዊት ሀተታ ተቀባይነት የማይኖረውና አሳሳች የሚሆነው የላይኛውን ሀተታና ሌሎች ክሪቲካል አመለካከት ያላቸውን ጥናቶች ግንዛቤ ውስጥ ያላስገባ መሆኑ ብቻ ሳይሆን፣ ሻለቃው ራሱ የዚህ ዐይነቱ በሶስተኛውም ዓለም ምስኪን ህዝቦች ላይ የሚውጠነጠነውና የሚካሄደው ጦርነት አንድ አካል በመሆኑ ነው። የሻለቃውን ሀተታ የምንቀበል ከሆነ የጨለማውን መንገድ ተከተልን ማለት ነው። በመሰረቱ ይህ ዐይነቱ አቀራረብ ፀረ-የሰው ልጅ፣ ፀረ-ሰላም፣ በአገሮች መሀከል በእኩልነትና በመከባበር ላይ የተመሰረተን ዲፕሎማሲያዊ ግኑኝነትን፣ በአጭሩ ዓለም አቀፋዊ ስልጣኔን የሚቀናቀን አቀራረብና አመለካከት ነው። አሁን ደግሞ ወደ አፍሪካ የኢኮኖሚ ዕድገት ልምጣ።

የአፍሪካ ኢኮኖሚ አድጓል ወይስ አላደገም !

ስለአፍሪካ ዕድገት ሲወራ ይህ የመጀመሪያው አይደለም። በየአምስት ዓመቱና በየአስር ዓመቱ የአፍሪካ ኢኮኖሚ በዚህ መጠን አድጓል እየተባለ ሲነገረን ከርሟል። ይሁንና ግን የአፍሪካ ህዝብ ኑሮ ሲሻሻል በፍጹም አይታይም። በሌላ ወገን ግን እንደዚህ እየተባለ በተደጋጋሚ ሲነገር አብዛኛዎች ሰዎች፣ ራሳቸው ኤክስፐርት ነን የሚሉም የኢኮኖሚ ዕድገት ማለት ይህ ነው ብለው በመቀበልና በማስተጋባት ብዙ ሰዎችን ያሳስታሉ። ስለአፍሪካ ኢኮኖሚ በቁጥር መጨመር የሚያስገኙ ኢንስቲትዩሽኖችና ኤክስፐርቶች ደግሞ በአንድ ርዕዮተ-ዓለም የሚመሩና የሰለጠኑም በመሆናቸው ዋናው ተግባራቸው ውሸትን መንዛትና ሰውን ማሳሳት ነው። በተለይም በአፍሪካ ምድር የተለያዩ የኢኮኖሚ ፖሊሲዎችና ቲዎሪዎች በዩኒቨርሲቲ ደረጃ በማይሰጡበትና ክርክርም በማይደረግበት አህጉር ውስጥ ብዙ ሰዎችን፣ በተለይም የፖለቲካ ኤሌቱን ማሳመን ይቀላል። እነዚህ ሰዎችም አደገ የሚባለውን ኢኮኖሚ ከካፒታሊስት ወይም ከደቡብ ኮሪያ፣ ከጃፓን፣ ከቻይናና ከተቀሩት የአሲያ ኢኮኖሚዎች ጋር ስለማያወዳድሩና ራሳቸውንም ስለማይጠይቁ፣ በየጊዜው እየተደጋገመ የሚነገረውን በአህዝብ የተደገፈውን፣ ይሁንና ግን በመሬት ላይ የሚታየውን ሁኔታ የማያንፀባርቀውን ዕድገት እየታየ ነው በማለት ተዝናኑት ይኖራሉ። ሲጠየቁ ደግሞ ከዚህ በላይ ምንድነው የምትፈልጉት፣

የኑሮ ውድነት የኢኮኖሚ ዕድገት መግለጫ ነው ወይም ነጽብራቅ ነው የማይሆንና በሳይንስ ሊረጋገጥ የማይችል ወሬ ያወራሉ።

በመሰረቱ ኢኮኖሚ ለኢኮኖሚ ተብሎ አያድግም። የኢኮኖሚ ክንውን መሰረተ-ሃሳቡ የአንድን ህብረተሰብ መሰረታዊ ፍላጎት ለማሟላት ነው። ማንኛውም ሰው ለመኖር ሲል የግዴታ የተለያዩ የምግብ ዐይነቶች፣ ንጹህ ውሃ፣ መጠለያ፣ ማሞቂያና መቀቀያ፣ ህክምናና መሰረታዊ ትምህርት ማግኘት አለበት። እነዚህ የኢኮኖሚ መሰረተ ሃሳቦች ናቸው። ከዚህ ወጣ ብለን የህዝብ ቁጥር እየጨመረ ሲሄድ፣ ይህንን በቁጥር እያደገ የሚሄድ ህዝብ ለማስተናገድ ኢኮኖሚው በስርዓት መዘጋጀት ወይም መታቀድ አለበት። ይህንን ለማድረግ ደግሞ ቴክኖሎጂና ሳይንስ የሚጫወቱት ሚና ከፍተኛ ነው። በሌላ አነጋገር በሳይንስ ምርምር ላይ የተመረከዘ የቴክኖሎጂ ምጥቀት በማይታይበትና በዚህም አማካይነት ምርታማነትን ለማሳደግ በማይቻልበት አገር ውስጥ ስለ ኢኮኖሚ ዕድገት በፍጹም መናገር አይቻልም። ይህ ብቻ ሳይሆን፣ ኢኮኖሚያዊ ዕድገት ከዘመናዊ ኢንስቲትዩሽን መስፋፋትና ከዕውቀት ጋር የሚያያዝ ነው። ምክንያቱም በአንድ አገር ውስጥ ያለ የተመጣ የጥሬ-ሀብትና የሰው ኃይል በኢንስቲትዩሽኖችና በዕውቀት አማካይነት ብቻ ነው ሊንቀሳቀሱና በምርት ክንዋኔ ውስጥ ሊካተቱ የሚችሉት። ከዚህም በላይ የኢኮኖሚ ዕድገት በቦታና በጊዜ የሚወሰን ነው። ይህም ማለት የከተማዎችና የመንደሮች ጥበባዊ በሆነ መልክ መታቀድና መገንባት፣ እንደዚሁም እነዚህ ደግሞ በተለያዩ የመመላለሻ ነገሮች መተሳሰርና፣ ዕቃዎች፣ ካፒታልና የሰው ኃይል ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ በተቀላጠፈ መልክ መመላለስ በኢኮኖሚ ዕድገት ላይ ከፍተኛ ተፅዕኖ አላቸው። እነዚህ ነገሮችና፣ በተጨማሪም በቴክኖሎጂ ላይ ተደግፎ የሚንቀሳቀስ የማዕከላዊና አነስተኛ ኢንዱስትሪ በሌለበትና ውድድር በማይካሄድበት አገር ውስጥ ስለኢኮኖሚ ዕድገት በፍጹም ማውራት አይቻልም።

ባለፉት አስር ዓመታት በአፍሪካ ምድር አድጓል እየተባለ የሚለፈፈውን ኢኮኖሚ በምንመረምርበት ጊዜ፣ በአብዛኛዎች የአፍሪካ አገሮችና በአገራችንም ጭምር የአገልግሎትና የንግድ መስክ ነው እየተስፋፋ የመጣው። የሚሰሩትም ሆኖቱ ቤቶችና ትላልቅ ህንጻዎች ደግሞ የሰፊውን ህዝብ መሰረታዊ ፍላጎቶች የሚያሟሉ ሳይሆኑ ለጥቂቱ ኢ.ሊ.ትና ከውጭ በኤክስፖርት ስም ለሚመጡ የሚያገለግሉ ናቸው። ይህ ዐይነቱ የአገልግሎት መስክ መስፋፋት ደግሞ በየአገሮች ውስጥ ያለውን የጥሬ-ሀብትና ገንዘብ፣ እንዲሁም ኃይል(Energy) የሚጋራ በመሆኑ ለኑሮ ውድነት ዋናውም ምክንያት ነው። ትላልቅ ሆኖቱ ቤቶችና ህንጻዎች በከፍተኛ ደረጃ ኃይልና ውሃ ስለሚጋሩ በተለይም እንደ አዲስ አበባ፣ ሌጎስና ናይሮቢ የመሳሰሉ ከተማዎች ሰፊውን ህዝብ እያሰቃዩ ነው። በዚህ መልክ የሚካሄደው የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ የባሰውኑ የአገር ውስጥ ሀብት ወደ ውጭ እንዲወጣ የሚያደርግና የንግድ ሚዛኑንም የሚያናጋ ነው። ያም ሆኖ አድጓል እየተባለ የሚለፈፈውን ኢኮኖሚ ጠጋ ብለን በምንመረምርበት ጊዜ ብዙ ዕቃዎች፣ ለህንጻና ለመለዋወጫ እንዲሁም በግማሽ የተፈበረኩ ዕቃዎች ከውጭ የሚመጡ በመሆናቸው እነዚህ ለኢኮኖሚው ዕድገት ዕምርታን ይሰጡታል። በአንድ አገር ውስጥ ስለ ኢኮኖሚ ዕድገት የሚወራው ላይ ከዘረዘርኩት ባሻገር ከውጭ የሚመጡ ዕቃዎችና የምርት ክንውን ውስጥ የሚገቡ የመጨረሻ መጨረሻ ከስሌቱ ከወጡና የአገር ምርት ክንውን በንጹህ መልክ ከተሰላ ስለ ኢኮኖሚው ማደግና አለማደግ አንዳች ስዕል ማግኘት ይቻላል።

ያም ተባለ ይህ ኢኮኖሚው በፍጥነት አደገባቸው በሚባሉ የአፍሪካ አገሮች፣ በተለይም አንጎላና ኢትዮጵያ፣ እነዚህ አገሮች አሁንም ቢሆን በውጭ ኤክስፖርታቸው በአንድና በሁለት የጥሬ ሀብቶች ብቻ የሚመኩ ናቸው። አንጎላ ከሰማንያ በመቶ በላይ በሚሆነው ገቢዋ በዘይት ስትመካ፣ ኢትዮጵያ ደግሞ በቡና፣ በሰሊጥ በቆዳና በአበባ እንዲሁም በጨለት የምትመካ ነች። ይህም የሚያረጋግጠው እነዚህ አገሮች እንደሚነገረው ይህንም ያህል በኢኮኖሚ ዕድገታቸው እንዳልገፉ ነው። የውስጥም ያለው ሁኔታ(Social and Economic structure) እንዳልተለወጠ በምድር ላይ የሚታዩ ነገሮች ያረጋግጣሉ። በግሎባላይዜሽንና በነፃ ንግድ የተነሳ እንዲያውም የሁለቱ አገሮች ኢኮኖሚዎች ብቻ ሳይሆኑ፣ በጠቅላላው ከሰሃራ በታች የሚገኙ አገር ኢኮኖሚዎች በሙሉ የባለ የተቅዋም ቀውስ(Structural crisis)ይገኛሉ። ከዚህ ስንሳ በምድር ላይ የሚታየው ሃቅ የሚያስገርም አይደለም። በከተማዎች ውስጥ የቆሻሻ መኖሪያዎች መስፋፋት፣ ከተማዎች ከውጭ የሚመጡ የስክንድ-ሃንድ ዕቃዎች መጣያ መሆን፣ ወጣቱ ስራና የሙያ ማስልጠኛ ቦታ አጥቶ መንቀጥለል፣ በገጠርና በከተማ መሀከል ያለው ልዩነት መስፋፋት፣ የባህል ዝቅትና የሴተኛ አዳሪዎችና የሸፍጠኞች መብዛት፣... ወዘተ. እነዚህ ሁሉ የሚያመለክቱት የአፍሪካ ኢኮኖሚ እንዳለደገ ነው። ብዙ ማውራት ቢቻልም አብዛኛዎቹ የአፍሪካ አገሮች አሁንም ባላቸው መንግስታዊ አወቃቀርና፣ በዚህም አማካይነት በኤሊቱና በውጭው ኃይል በሚካሄድ የሀብት ዘረፋ የተነሳ ኢኮኖሚያቸው ወደ ገበያና ብሎም ወደ

ካፒታሊስት የምርት ክንውን ሊሸጋገር አይችልም። በአፍሪካ አገሮች ውስጥ መሰረታዊ የኢኮኖሚ ለውጥ እንዲመጣ ከተፈለገ የግዴታ እያንዳንዱ አገር ከውጭ ተጽዕኖ መላቀቅና በሳይንስ ላይ የተደገፈ የኢኮኖሚ ፖሊሲ ማካሄድ አለበት። ጠቅላላውን በየአገሮች ውስጥ የሚታየውን ኢኮኖሚያዊ፣ ማህበራዊ፣ የህሊና ቀውስ፣ የአካባቢ ቀውስና የመሰረታዊ ፍላጎቶችንም ችግሮች ለመፍታት ወደድንም ጠላንም እያንዳንዱ የአፍሪካ አገር ሁለንታዊ የሆነ(Holsitic Model) የኢኮኖሚ ዕቅድ ማካሄድ ወይም ተግባራዊ ማድረግ አለበት። የአገራችንንም ሆነ የተቀሩትን የአፍሪካ አገሮች ችግሮች በፕሮጀክት ደረጃ ወይም በነጥብ በነጥብ እየወሰድን የምንፈታው ሳይሆን፣ ክላሲካል የሆነ የችግር አፈታት ዘዴን የተከተልን እንደሆነ ብቻ ነው። ለዚህ ደግሞ የመንግስታት አወቃቀር መለወጥና ዲሞክራሲያዊና ህዝባዊ ባህርያት ያላቸው ኢንስቲትዩሽኖች መቋቋምና መዳበር አለባቸው። ይህንን ለማድረግ ደግሞ በራሱ የሚተማመን፣ ከውጭው ዓለም ጋር ያልተሳሰረ ሁለንታዊ ዕውቀት ያለው አገር ወዳድ የፓለቲካ ኤሊትና ምሁራዊ ኃይል ያስፈልጋል። ንቃተ-ህሊናው ከፍ ያለ፣ ህብረተሰብአዊ ኃላፊነት የሚሰማው፣ ራሱ በችግር ውስጥ ያለፈና ችግር ማለት ምን እንደሆነ የገባውና ከህዝቡ ጋር ሆኖ በጋር ችግሩን ሊቀርፍ የሚችል ስነ-ምግባር ያለው ኤሊት መኖር አለበት። ይህ ዐይነቱ የኤሊት ኃይል በሌለበት አገር ስለኢኮኖሚ ማደግና ስለ ብሄራዊ-ነፃነት፣ ስለዲሞክራሲና ስለ ሰብአዊ መብት መከበር በፍጹም ማውራት አይቻለም።

ከዚህ አጠር ያለ ሀተታ ስነ ሻለቃ ዳዊት ያላቸው አያሌ ጉዳዮች አሉ። እሱ በአሃዝ መልክ ብቻ ባስቀመጠው ስለአንድ አገር ኢኮኖሚ አለማደግ ማተት አይቻልም። ከላይ ባስቀመጡት መሰረት በአንድ አገር ውስጥ ኢኮኖሚ ዕድገት አለ የሚባለው በዚያ አገር ውስጥ ብሄራዊ ሀብት ሲዳብርና፣ ብሄራዊ ኢኮኖሚ ሲገነባ ብቻ ነው። ለዚህ መሰረቱ ደግሞ ሳይንስ፣ ቴክኖሎጂ፣ ማኑፋክቲርና ሰፊ ያለ የስራ-ክፍፍል መዳበር ናቸው። በዚህ መልክ የማይተነተንና የማይቀርብ የኢኮኖሚ ሀተታ ብዙ ሰውን ያሳስታል።

መደምደሚያ !

ከላይኛው አጠቃላይ ሀተታ ስንነሳ ለዲሞክራሲያዊና ለሰብአዊ መብት፣ ለነፃነትና ለሰላም እንታገላለን የምንል ኃይሎች በሙሉ በተለያዩ የአፍሪካ አገሮችና በዓለም አቀፍ ደረጃ የሚካሄዱትንና፣ ለብዙ መቶ ሺህ ህይወት መጥፋት ምክንያት የሆኑትን ጦርነቶች ዋና መነሻ ማጥናትና መመርመር ያስፈልጋል። በየጦር ሜዳው ላይ ህይወታቸውን የሚሰጡት ምስኪን ህዝቦችና ትዕዛዝ እየተቀበለ በንጹህ ህዝብ ላይ እንዲተኩስ የሚደረገው ተራ ወታደር ነው። ጂኔራሎች ትላልቅ መኮንኖችና ፖለቲከኛ ነን ባዮች የጦር ሰለባ ሆነው አያውቁም። የሚሆን የማይሆን ምክንያት እየፈጠሩ ህዝብን ሲያጫርሱ እነሱ ተንደላቀው ይኖራሉ። ለምሳሌ የአንድ ኦኬስትራ አቀናባባሪ(Conductor)ተግባርን በምንመለከትበት ጊዜ የተለያዩ የሙዚቃ መሳሪያዎችን የሚጫወቱ ሙዚቀኞችንና ድምጻውያንን ከፈለገና ረጅም ጊዜ ካለማመደ በኋላ አዳማጮን ወይም ተመልካቹን ሊያስደስት የሚችል ኦኬስትራ ያሰማል። ዓላማውም ለማስደስት ብቻ ሳይሆን በዚያው መጠንም በተመልካቹ ወይም በአድማጩ ልብ ውስጥ የሙዚቃን ፍቅር ለማሳደርና ሰው መሆኑን እንዲገነዘብ ለማድረግ ነው። አንድ ጥሩ ልብ-ወለድ ጸሀፊም ተጨንቆ፣ ተጠቦና ተፈላሰፎ ከረጅም አመታት በኋላ አንድ የተዋጠለት ልብ-ወለድ ለአንባቢው ሲያቀርብ የሚያስተላልፈው ትምህርታዊ ነገር አለ። እንደሰውየው ዝንባሌ ልብ-ወለዱ ህብረተሰብአዊ ትችትን ያዘለ ወይም ተፈጥሮን የሚቃኝ ወይም ደግሞ ወደ ኋላ ተመልሶ ያለፈበትን ህይወት ትዝታን የሚመለከት ይሆናል። የሌሎችም፣ የዘፋኞች፣ የስፖርተኞች፣ የቀልድ አቅራቢዎችና ካባሬቲስቶች ሙያ በሙሉ በአጠቃላይ ሲታይ መልዕክቱ ሰውን ከማሳቅና ከማስደስት ባሻገር የሰውን ባህርይ ለመግራትና ሰው መሆኑን ለማስገንዘብ ነው። ባጭሩ የሰው ልጅ ተግባር ጦርነትን ማካሄድ ሳይሆን፣ ፍቅርንና መተሳሰብን፣ እንዲሁም መተባበርን ለማስተማርና ለማስታወስ ነው።

ወደ ፖለቲከኞች፣ ኢኮኖሚስት ነን ባዮችና ወደ ሚሊታሪ ሰዎች ስንመጣ ግን ስራቸው በሙሉ የሰውን ህይወት ማክበድ ነው። ቀላል ነገሮችን እያወሳሰቡ የሰው ልጅ በጭንቀት ዓለም ውስጥ እንዲኖር እያደረጉ የሚሄዱ ናቸው። በተለይም ከካፒታሊዝም ሎጂክ ጋርና ከበላይነት መንፈስ ጋር የተቆራኙ የሚሊታሪ ሰዎች ተግባራቸው በሙሉ እንዴት አድርገን ጦርነት እንቀስቅስ፣ እንዴት አድርገን ዓለምአቀፋዊ ባህርይ እንስጠው የሚል ነው። የኞ ተግባርም ይህን ዐይነቱን ሰላም የሚነሳን፣ ኃይልን የሚጨርስን፣ በህዝቦች መሀከል አለመግባባትን የሚፈጥረውን፣ በሃይማኖትና በጎሳ ስም ተሳቦ በየአገሮች የሚካሄደውን ጦርነት መነሻ ዋና ምክንያት እያጠኑና፣ አወጠንጣኖችን እያጋለጡ በአንድ አገር ውስጥ ሰላም የሚሰፍንበትን ሁኔታ መፍጠር ነው። በአንድ አገር ውስጥ ሰላም ሲሰፍን ብቻ ነው

እያንዳንዱ ዜጋ የመንፈስ ነፃነት በማግኘት ፈጣሪና ምርታማ ሊሆን የሚችለው። ፡ ስለሆነም ዋናው ሚናችንና ዓላማችን በምንም ዓይነት የሰላዮችና የጦር ስልት አውጭዎች ሰለባ መሆን አይደለም። መንፈሳችንን በማጠናከርና በራስ በመተማመን ካልተማረው ህዝብ ጎን በመቆም እፎይ ብሎ የሚኖርበትን ሁኔታ የመፍጠር ሞራላዊ፣ ህብረተሰብአዊና ታሪካዊ ግዴታ አለብን። መልካም ግንዛቤ !!

ፈቃዱ በቀለ

fekadubekele@gmx.de

Ethiomedia.com
November 26, 2017